

НУБІП України

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА

НУБІП України

РОБОТА

11.05 - МКР. 1156 «С» 2023.07.14. 01. ПЗ

НУБІП України

КРАВЧЕНКА МАКСИМА СЕРГІЙОВИЧА

2023 р.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

УДК 657:336.225

ПОГОДЖЕНО
Декан економічного факультету

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
В.о. завідувача кафедри обліку та
оподаткування

_____ Анатолій ДІБРОВА
(підпис)

_____ Володимир ЛИТВИНЕНКО
(підпис)

« » 2023 року

« » 2023 року

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Облік, оподаткування та внутрішній контроль доходів фізичних осіб в умовах розвитку інформаційних технологій»

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування
(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»
(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Гарант освітньо-
професійної програми

к.е.н., доцент

Тамара ГУРЕНКО

Керівник
магістерської
кваліфікаційної роботи
к.е.н., доцент

Олена КОЛЕСНИКОВА
(ІІБ керівника)

Виконав

Максим КРАВЧЕНКО
(ІІБ студента)

Київ - 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

обліку та оподаткування

к.е.н., проф.

Любов ГУЦАЛЕНКО

«

»

2022 р.

ЗАВДАННЯ

**ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТУ**

Кравченку Максиму Сергійовичу

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування

(код і назва)

Освітня програма «Облік і аудит»

(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи «Облік, оподаткування та внутрішній контроль доходів фізичних осіб в умовах розвитку інформаційних технологій» затверджена наказом ректора НУБІП України від 14 липня 2023 року № 1156 «С»

Терміни подання завершеної роботи на кафедру

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: законодавчо-нормативна база України, наукова та періодична література, матеріали науково-практичних конференцій, інформація Інтернет видань і веб – сайтів та дані обліку і звітності

ТОВ «Імпорт-Експерт»

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Теоретичні аспекти оподаткування доходів фізичних осіб в умовах розвитку інформаційних технологій.

2. Облік доходів фізичних осіб та їх оподаткування в умовах розвитку інформаційних технологій.

3. Внутрішній контроль доходів фізичних осіб в умовах розвитку інформаційних технологій.

Перелік графічного матеріалу (за потреби): таблиці, рисунки.

Дата видачі завдання «07» листопада 2022 р.

**Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи**

**Завдання прийняв до
виконання**

(Підпис)

Олена КОЛЕСНИКОВА

(прізвище та ініціали)

(Підпис)

Максим КРАВЧЕНКО

(прізвище та ініціали)

Реферат

НУБІП України

на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за темою
«Облік, оподаткування та внутрішній контроль доходів фізичних осіб
в умовах розвитку інформаційних технологій»

У магістерській кваліфікаційній роботі розкривається науковий підхід щодо економічної сутності доходів фізичних осіб, їх види та оподаткування. На практичних матеріалах ТОВ «Імпорт-Експерт» викладена організація і методика

обліку та контролю доходів фізичних осіб, а саме детально розглянуто методика

обліку доходів фізичних осіб, їх оподаткування та контроль за правильністю їх відображення в бухгалтерському обліку. Розглянуто методику нарахування та сплати лікарняних, відпускних, а також методику обчислення та застосування

податкової соціальної пільги. Розкрито економічну суть доходів фізичних осіб, а

також ПДФО, ВЗ, та ЄСВ. Також в роботі розкрито основи обліку доходів

фізичних осіб у прикладних програмних рішеннях на прикладі досліджуваного підприємства. Також розглянуто вплив на облік та оподаткування доходів фізичних осіб в умовах воєнного стану, який було введено у зв'язку зі збройною

агресією російської федерації. У кінці нами було запропоновано рішення, щодо

вдосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб з метою зменшення долі тіньових доходів та виведення їх у законне поле.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: облік, контроль, доходи фізичних осіб, класифікація доходів фізичних осіб, ПДФО, ЄСВ, ВЗ, відпускні, лікарняні

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВСТУП.....

ЗМІСТ

7

РОЗДІЛ 1..... 10

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ТЕХНОЛОГІЙ.....

10

1.1. Сутність оподаткування доходів фізичних осіб 10

1.2. Класифікація доходів фізичних осіб та їх оподаткування..... 14

1.3. Особливості обліку та оподаткування доходів фізичних осіб в умовах воєнного стану..... 18

Висновки до розділу 1 20

РОЗДІЛ 2..... 22

ОБЛІК ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

СТАНУ.....

22

2.1. Організаційно-економічна характеристика об'єкта оподаткування..... 22

2.2. Організація обліку доходів фізичних осіб на підприємстві..... 27

2.3. Синтетичний та аналітичний облік доходів фізичних осіб та їх оподаткування 36

2.4. Особливості обліку доходів фізичних осіб у прикладних програмних рішеннях..... 43

Висновки до розділу 2 50

Розділ 3 53

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....

53

3.1	Організація внутрішнього контролю доходів фізичних осіб та їх оподаткування	53
-----	---	----

3.2	Методика контролю доходів фізичних осіб та їх оподаткування в умовах розвитку інформаційних технологій	58
-----	--	----

3.3	Рекомендації щодо вдосконалення обліку і внутрішнього контролю доходів фізичних осіб та їх оподаткування	62
-----	--	----

	Висновки до розділу 3	65
--	-----------------------	----

ВИСНОВКИ		67
-----------------	--	----

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		69
-----------------------------------	--	----

ДОДАТКИ		76
----------------	--	----

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВСТУП

НУБІП України

Актуальність вибраної теми, мета та зміст поставлених завдань:

Тема "Облік, оподаткування та внутрішній контроль доходів фізичних осіб в умовах розвитку інформаційних технологій" має велику актуальність у сучасному світі. Ось кілька ключових аргументів, які підкреслюють важливість цієї теми для магістерської кваліфікаційної роботи:

1. **Зростання онлайн-економіки:** з розвитком інформаційних технологій відбувається значний ріст онлайн-бізнесів та зростання економіки, пов'язаної з інтернетом. Це викликає потребу в адаптації систем оподаткування та контролю до нових форм доходів.

2. **Податковий обман та ухилення від оподаткування:** розвиток технологій надає більше можливостей для ухилення від оподаткування та податкового обману. Як результат, держави стикаються з викликом підтримувати стабільні надходження до бюджету.

3. **Зміни в податковому законодавстві:** у багатьох країнах законодавці активно впроваджують зміни в податкове законодавство, спрямовані на регулювання податкових аспектів інтернет-бізнесу та доходів, отримуваних через цифрові платформи.

4. **Прозорість та внутрішній контроль:** інформаційні технології можуть допомогти вдосконалити системи внутрішнього контролю та забезпечити більшу прозорість у зборі та обліку доходів фізичних осіб.

5. **Практичні аспекти роботи та підприємництва:** для фізичних осіб, які працюють в інформаційних технологіях, розуміння правил обліку і оподаткування є важливим для успішної роботи та ведення бізнесу.

6. **Міжнародний аспект:** умови роботи через інтернет роблять цю тему особливо важливою у контексті міжнародного співробітництва та уникнення подвійного оподаткування.

Загалом, розвиток інформаційних технологій значно вплинув на способи отримання доходів і вимагає оновлення підходів до їх обліку, оподаткування та

контролю. У даній роботі ми вивчимо ці аспекти та спробуємо запропонувати рекомендації для вдосконалення відповідних систем і процедур.

Метою даної магістерської кваліфікаційної роботи є дослідження та аналіз системи обліку, оподаткування та внутрішнього контролю доходів фізичних осіб в умовах розвитку інформаційних технологій на базі підприємства ТОВ «Імпорт-Експерт». Головним завданням є вивчення нормативно-правового регулювання цих процесів, аналіз практичного застосування облікових методів та оподаткування та впровадження внутрішнього контролю для забезпечення ефективності та прозорості фінансової системи.

Об'єкт і предмет дослідження:

Об'єктом дослідження є система обліку, оподаткування та внутрішнього контролю доходів фізичних осіб в умовах розвитку інформаційних технологій.

Предметом дослідження є нормативно-правове регулювання, методи та практична реалізація цих процесів, а також ефективність впровадження внутрішнього контролю.

Обраний метод (або методи) дослідження, теоретична цінність і прикладна значущість отриманих результатів:

Для досягнення поставлених цілей та вирішення поставлених завдань будуть використовуватись такі методи дослідження: аналіз літературних джерел, вивчення нормативно-правових актів, порівняльний аналіз системи обліку та оподаткування у різних країнах, а також метод експертного оцінювання.

Теоретична цінність даної роботи полягатиме у розкритті та систематизації теоретичних знань про облік, оподаткування та внутрішній контроль доходів фізичних осіб в умовах розвитку інформаційних технологій. Прикладна значущість полягатиме в розробці рекомендацій та пропозицій щодо вдосконалення цих процесів для забезпечення ефективності та прозорості.

Основні положення, що виносяться на захист:

На захист магістерської кваліфікаційної роботи будуть виноситись такі основні положення:

1. Актуальність проблеми обліку, оподаткування та внутрішнього контролю доходів фізичних осіб в умовах розвитку інформаційних технологій.

2. Оцінка нормативно-правового регулювання та методів обліку та оподаткування доходів фізичних осіб в умовах розвитку інформаційних технологій.

3. Вивчення практичного застосування облікових методів та оподаткування під час розвитку інформаційних технологій.

4. Розробка пропозицій щодо впровадження внутрішнього контролю для забезпечення ефективності та прозорості фінансової системи під час розвитку інформаційних технологій.

Ці основні положення будуть детально обговорюватись та аргументуватись на захисті магістерської кваліфікаційної роботи. А також було апробовано на VII Всеукраїнській студентській науково-практичній онлайн-конференції: «Облік, оподаткування, контроль та аналіз: виклики та загрози в умовах воєнного стану» у тезах та виступі за темою «Оподаткування доходів фізичних осіб отриманих за кордоном»

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

1.1. Сутність оподаткування доходів фізичних осіб

Суть оподаткування доходів фізичних осіб полягає у використанні індивідуального прибуткового оподаткування як основного засобу державного регулювання цих доходів. Це характерно для будь-якої податкової системи. Історично цей вид оподаткування є найстарішою формою взаємовідносин між державою та громадянами, і ґрунтується на обов'язковому забороні частини доходу громадян для створення централізованого грошового фонду держави, який використовується для здійснення її функцій. Рівень індивідуального прибуткового оподаткування безпосередньо впливає на реальний дохід значної кількості населення, особливо тих, хто отримує основні доходи у вигляді заробітної плати. Тому необхідно обережно підходити до ставок оподаткування в цьому випадку.

Україна здійснює індивідуальне прибуткове оподаткування громадян у формі податку на доходи фізичних осіб, що регулюється IV розділом Податкового кодексу України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) [49]. У цьому розділі встановлені основні складові податку на доходи фізичних осіб, такі як платники податку, об'єкт оподаткування, одиниця оподаткування, джерело сплати, податковий період, ставки, пільги та інші (рис. 1.1).

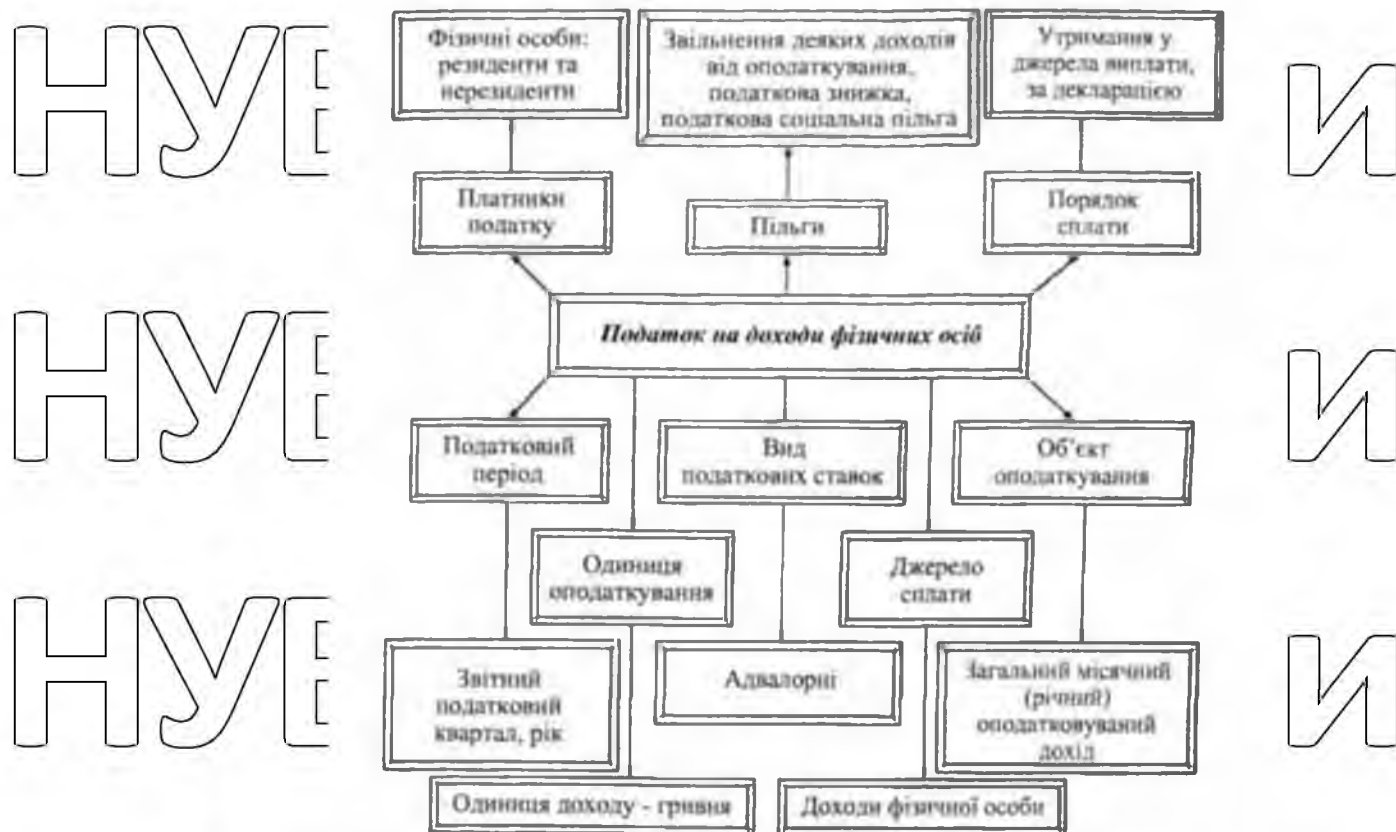

Рис. 1.1. Загальна характеристика податку на доходи фізичних осіб

Загальні положення розділу IV "Податок на доходи фізичних осіб" Податкового кодексу України ґрунтуються на основних принципах реформування податку, спрямованих на:

- застосування принципів прибуткового оподаткування, які є характерними для соціальних держав;
- розширення бази оподаткування шляхом оподаткування всіх видів доходів, за винятком цільових, що виплачуються з державних цільових фондів або компенсують певні витрати;
- поліпшення системи оподаткування пасивних доходів з метою підтримки інвестиційної діяльності;
- впровадження обов'язкової реєстрації самозайнятих осіб у податкових органах.

Платниками податку на доходи фізичних осіб згідно статті 162 Податкового кодексу України є наступні особи:

- Резиденти, які отримують доходи як з внутрішніх джерел в Україні, так і з-за кордону.
- Нерезиденти, які отримують доходи з внутрішніх джерел в Україні.
- Податкові агенти.

Податковий агент - це юридична особа (включаючи філію, відділення або інший відокремлений підрозділ), самозайнята особа або представництво нерезидента - юридичної особи. Незалежно від їх організаційно-правового статусу, способу оподаткування та форми нарахування доходу, вони зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи, якій виплачуються доходи. Вони також ведуть податковий облік, подають податкову звітність та несуть відповідальність за порушення податкових правил згідно з Податковим кодексом України.

Нерезиденти, які отримують доходи з внутрішніх джерел в Україні та мають дипломатичні привілеї та імунітет, передбачені міжнародними договорами України, не є платниками податку на доходи за доходи, які вони отримують в рамках своєї дипломатичної або аналогічної діяльності, якщо це передбачено такими договорами.

Об'єктом оподаткування податком на доходи фізичних осіб є доходи з різних джерел, наявність яких створює податкові зобов'язання для платників податку. (рис. 1.2).

Важливим компонентом оподаткування доходів фізичних осіб є база оподаткування.

Базою оподаткування є чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом віднімання суми податкової знижки від загального оподаткованого доходу за звітний рік.

НУБІП України

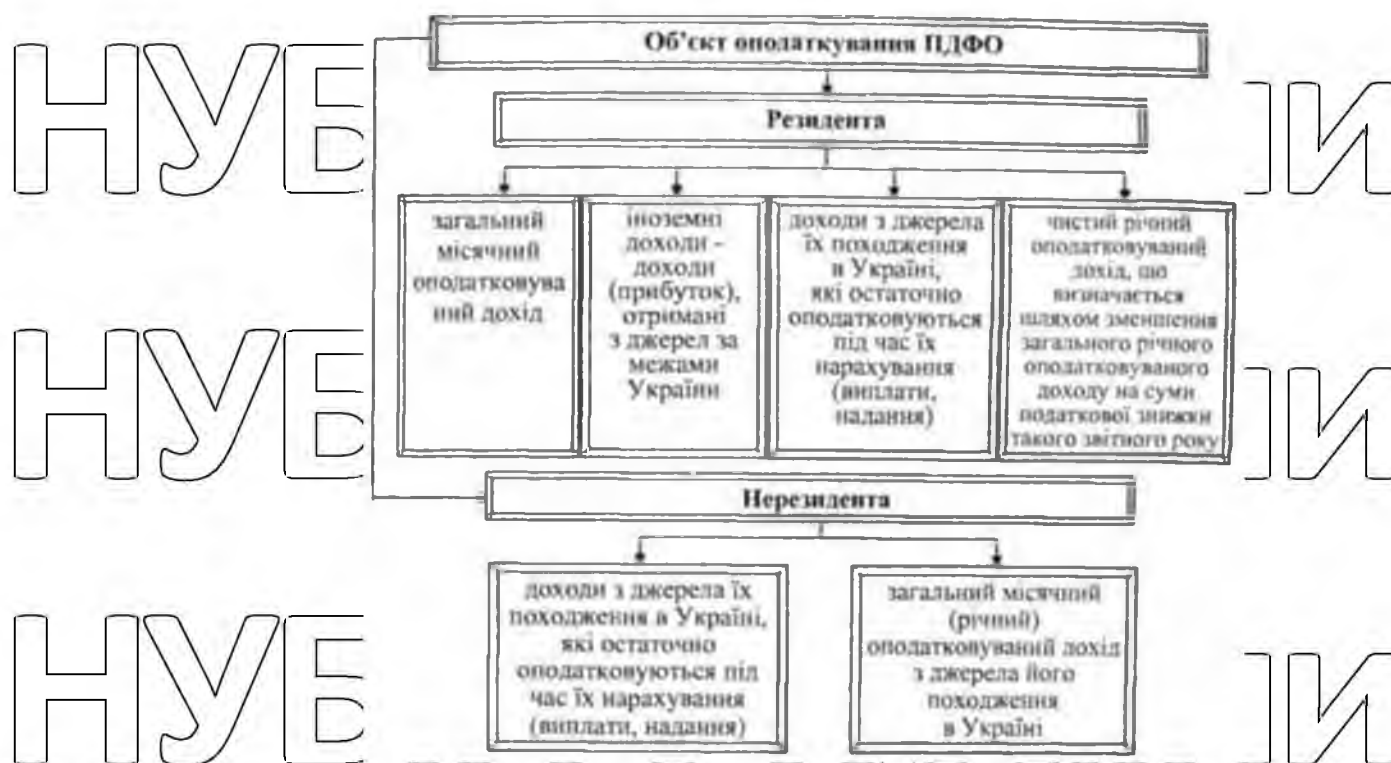

Рис. 1.2. Об'єкт оподаткування податком на доходи фізичних осіб

Загальний оподатковуваний дохід - це будь-який дохід, на який накладається податок, отриманий (виплачений, наданий) платником податку протягом звітного податкового періоду.

Існує шість основних джерел доходу, визначених у стандартній міжнародній класифікації, які є джерелами походження доходу, як показано на

рис. 1.3

Загальний оподатковуваний дохід платника податку на доходи фізичних осіб складається з наступного (згідно статті 164 Податкового кодексу України):

- Доходи, які підлягають остаточному оподаткуванню при їх нарахуванні (виплаті, наданні).
- Доходи, які включаються до загального річного оподаткованого доходу.
- Доходи, які оподатковуються за іншими правилами, визначеними Податковим кодексом України.

Система класифікації доходів фізичних осіб та їх оподаткування в Україні базується на Податковому кодексі та інших законодавчих актах.

Рис. 1.3 Основні джерела доходу

1.2. Класифікація доходів фізичних осіб та їх оподаткування

Нижче ми наведемо загальний огляд цієї класифікації.

1. Доходи від оплати праці:

1.1 Заробітна плата: Це основний вид доходу фізичних осіб, отримуваний від роботодавця в обмін на виконану роботу або надані послуги. Заробітна плата підлягає оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб (ПДФО) та військовим збором (ВЗ), які стягуються відповідно до встановлених ставок залежно від суми заробітної плати.

1.2 Прибуткові виплати: До цієї категорії входять премії, бонуси, грошові компенсації за виконання особливо важливих завдань, а також інші прибуткові виплати, які не включаються до заробітної плати. Ці доходи також підлягають оподаткуванню ПДФО та ВЗ.

1.3 Додаткові виплати: Це виплати, що не включаються до заробітної плати або прибуткових виплат. Вони можуть включати в себе виплати у

вигляді додаткових відпусток, компенсацій за невикористану відпустку, допомогу у випадку хвороби або тимчасової непрацездатності тощо. Ці доходи також підлягають оподаткуванню ПДФО та ВЗ.

2. Доходи від підприємницької діяльності:

2.1 Прибуток від підприємницької діяльності: Фізичні особи, які здійснюють підприємницьку діяльність, отримують доходи від продажу товарів або послуг. Прибуток від цієї діяльності підлягає оподаткуванню згідно зі ставками податку на прибуток підприємств.

2.2 Доходи від надання майна в оренду: Фізичні особи можуть отримувати доходи від надання майна в оренду, такого як нерухомість, транспортні засоби, обладнання тощо. Ці доходи підлягають оподаткуванню ПДФО та ВЗ.

2.3 Доходи від незалежної професійної діяльності: Це доходи, отримані фізичними особами від самостійної професійної діяльності, яка не пов'язана з підприємництвом. Це може включати такі професії, як адвокатська, лікарська, консультативна та інші. Доходи від цієї діяльності також підлягають оподаткуванню ПДФО та ВЗ.

3. Доходи від майна:

3.1 Доходи від продажу майна: Це доходи, отримані від продажу майна, такого як квартири, будинки, автомобілі, земельні ділянки тощо. При продажу майна можуть застосовуватися певні правила щодо оподаткування, включаючи податок на прибуток від продажу майна.

3.2 Доходи від надання майна в оренду: Як зазначалося вище, доходи від надання майна в оренду, такого як нерухомість або транспортні засоби, підлягають оподаткуванню ПДФО та ВЗ.

3.3 Доходи від використання майна: Фізичні особи можуть отримувати доходи від використання свого майна у вигляді авторських винагород, роялті тощо. Ці доходи підлягають оподаткуванню ПДФО та ВЗ.

4. Інші доходи:

4.1 Дивіденди: Це доходи, отримані фізичними особами від акцій та інших цінних паперів, у вигляді дивідендів. Дивіденди підлягають оподаткуванню згідно зі ставками ПДФО та ВЗ.

4.2 Прокенти: Фізичні особи можуть отримувати доходи від процентів з банківських вкладів, облігацій або інших фінансових інструментів. Ці доходи також підлягають оподаткуванню ПДФО та ВЗ.

4.3 Соціальні виплати: До цієї категорії входять пенсії, стипендії, соціальні допомоги та інші виплати, які надаються фізичним особам відповідно до законодавства.

Оподаткування цих доходів може бути регульоване спеціальними правилами та винятками залежно від їхнього виду та суми.

Далі ми наведемо інформацію про оподаткування різних видів доходів фізичних осіб в Україні.

1. Доходи від оплати праці:

- **Заробітна плата:** Заробітна плата підлягає оподаткуванню ПДФО та ВЗ згідно зі ставками, які встановлені українським законодавством. Загальна ставка ПДФО для заробітної плати становить 18%, та 1,5% ставка ВЗ.

- **Прибуткові виплати:** Прибуткові виплати також оподатковуються ПДФО та ВЗ відповідно до встановлених ставок. Ставки можуть залежати від суми отриманого доходу та інших факторів.

- **Додаткові виплати:** Доходи, які відносяться до додаткових виплат, підлягають оподаткуванню ПДФО та ВЗ згідно зі ставками, встановленими для цих видів доходів.

2. Доходи від підприємницької діяльності:

- **Прибуток від підприємницької діяльності:** Прибуток, отриманий від підприємницької діяльності, підлягає оподаткуванню податком на прибуток підприємств. Податкова ставка для прибутку підприємств становить 18%.

- Доходи від надання майна в оренду та незалежної професійної діяльності: Ці доходи також підлягають оподаткуванню ПДФО та ВЗ залежно від встановлених ставок.

3. Доходи від майна:

- Доходи від продажу майна: Податок на прибуток від продажу майна може бути застосований до доходу, отриманого від продажу майна, такого як нерухомість, транспортні засоби тощо. Ставка податку на прибуток від продажу майна може залежати від тривалості володіння майном та інших факторів.

- Доходи від надання майна в оренду та використання майна: Ці доходи також підлягають оподаткуванню ПДФО та ВЗ згідно зі ставками, встановленими для цих видів доходів.

4. Інші доходи:

- Дивіденди та проценти: Доходи, отримані у формі дивідендів та процентів, підлягають оподаткуванню ПДФО та ВЗ.
- Соціальні виплати: Ставка податку на соціальні виплати може бути певною категорією доходів може бути нульовою або зменшеною згідно зі статусом та обставинами отримувача.

Податковим кодексом України передбачено наступні ставки ПДФО у залежності від виду доходів:

- 18% ПДФО — основна ставка, яка використовується для оподаткування більшості доходів;
- 9% ПДФО — ставка, яка використовується лише з метою оподаткування дивідендів, що нараховуються нерезидентами, а також суб'єктами господарювання — неплатниками податку на прибуток. Серед іншого, цю ставку необхідно застосовувати для оподаткування доходів, що сплачуються платниками ЄП фізичним особам;
- 5% ПДФО — ця величина використовуватиметься для продажу нерухомості, продажу рухомого майна або його успадкування, а також при отриманні подарунків;

- 0% ПДФО — нульова ставка податку передбачена для випадків, коли фізична особа отримує подарунки або матеріальну допомогу вартістю у межах, передбачених Податковим Кодексом, а також при оподаткуванні спадщини, яку фізична особа отримує від близького родича згідно з пунктом 167.3 ПКУ.

Використання нульової ставки означає, що отриманий фізичною особою дохід підлягає декларуванню, проте податки з таких видів доходів не сплачуюватимуться.

1.3 Особливості обліку та оподаткування доходів фізичних осіб в умовах воєнного стану

Війна значно вплинула на оподаткування доходів фізичних осіб у першу чергу зміни зазнали процедури адміністрування, контролю та обліку платників податків. У цьому пункті ми розглянемо які саме зміни відбулись у сфері оподаткування доходів фізичних осіб.

Закон України № 2120-IX, прийнятий 15 березня 2022 року [53], впровадив зміни в процедури адміністрування, контролю та обліку платників податків під час воєнного стану. У цьому законі було призупинено податкові строки, включаючи строк давності, передбачений статтею 102 Податкового кодексу України. Також було встановлено призупинення податкових строків відповідно до пункту 69.9 розділу 10 розділу XX Податкового кодексу України.

Згідно з цим законом, не нараховувались пені за порушення, передбачені статтею 129 Податкового кодексу України, а нараховані пені підлягали списанню у разі, якщо такі порушення були наслідком введення воєнного стану. Проте, шкода, заподіяна бездіяльністю контролюючого органу, яка була спричинена воєнним станом, не підлягала відшкодуванню.

Мораторій на податкові перевірки, який був встановлений у 2020 році у зв'язку з пандемією COVID-19, був припинений і замінений аналогічним мораторієм на період воєнного стану.

Законом № 2142-IX, прийнятим 24 березня 2022 року, в пункті 69.2 пункту 69 розділу 10 розділу XX Податкового кодексу України було передбачено, що під час воєнного стану не розпочинаються нові податкові перевірки, а розпочаті перевірки призупиняються. Виключеннями з цього заборони є фактичні перевірки та камеральні перевірки, пов'язані з бюджетним відшкодуванням, а також перевірки декларацій платників єдиного податку 4-ї групи [53].

Однак, вже 12 травня 2022 року був прийнятий законопроект № 7360, яким відновлено можливість проведення документальних перевірок податкової звітності.

Законодавцем було встановлено правила оподаткування безоплатно отриманих товарів у формі благодійної або гуманітарної допомоги. Згідно з пунктами 165.1.54 статті 165 та 170.7.2 статті 170 Податкового кодексу України – суми благодійної допомоги не підлягають оподаткуванню як дохід фізичної особи, якщо отримувачами такої допомоги є учасники бойових дій, працівники воєнізованих формувань, правоохоронних органів, сил цивільного захисту та інші особи, які залучаються до заходів із національної безпеки і оборони [51].

Законодавцем також було визначено, що фізичні особи - підприємці та особи, які займаються самостійною професійною діяльністю та оподатковуються за загальною системою оподаткування, можуть включати витрати на товари або суми, передані Збройним Силам України або іншим воєнізованим формуванням або державі для потреб оборони.

Також, дохід фермерів-одноосібників отримав увагу законодавця. Згідно з пунктом 23 підрозділу 1 розділу XX Податкового кодексу України, під час воєнного стану, якщо фермер-одноосібник продав свою сільськогосподарську продукцію платникові податку, то цей платник податку виступає як податковий агент і повинен утримати ПДФО та військовий збір з такого доходу. При цьому, податкові агенти в розрахунках відображають загальну суму виплаченого доходу фізичним особам, не зазначаючи окремих операцій та особистих ідентифікаційних даних отримувачів.

Висновки до розділу 1

НУБІП України

Отже, якщо підсумувати все вище сказане можна зробити наступні висновки:

- Індивідуальне прибуткове оподаткування є основним засобом державного регулювання доходів населення.

НУБІП України

- Воно має прямий вплив на реальний дохід громадян, особливо на тих, хто заробляє основні кошти у формі заробітної плати.

- Україна використовує податок на доходи фізичних осіб як основну форму оподаткування громадян.

НУБІП України

- Реформування системи оподаткування доходів має на меті застосування принципів прибуткового оподаткування, розширення бази оподаткування та поліпшення системи оподаткування пасивних доходів.

- Встановлення ставок оподаткування та застосування принципів справедливості та соціальної рівності є важливими аспектами цієї системи.

НУБІП України

- Перелік доходів фізичних осіб встановлений Податковим кодексом України;
- Перелік є досить різноманітним і включає в себе різні види доходів які оподатковуються за різними ставками ПДФО;

НУБІП України

- В Україні Податковим кодексом передбачено 4 види ставок ПДФО: 18%, 9%, 5% і 0%, а також з багатьох видів доходів сплачується військовий збір у розмірі 1,5%.

- Війна в Україні суттєво вплинула на оподаткування доходів фізичних осіб, спричинивши ряд змін у процедурах адміністрування, контролю та обліку платників податків. Закон України № 2120-IX, прийнятий у березні 2022 року, встановив призупинення податкових строків та не нараховування пені за порушення, які стали результатом введення воєнного стану. Однак, шкода, заподіяна бездіяльністю контролюючого органу, не підлягала відшкодуванню.

НУБІП України

- У період воєнного стану було припинено нові податкові перевірки, а розпочаті перевірки призупинялися з деякими винятками, такими як фактичні перевірки та камеральні перевірки, пов'язані з бюджетним відшкодуванням, а також

перевірки декларацій платників єдиного податку 4-ї групи. Проте, вже у травні 2022 року був прийнятий законопроект № 7360, яким було відновлено можливість проведення документальних перевірок податкової звітності.

- Також війна привела до встановлення нових правил оподаткування безоплатно отриманих товарів у формі благодійної або гуманітарної допомоги. Відповідно до законодавства, суми благодійної допомоги не підлягають оподаткуванню як дохід фізичної особи, якщо отримувачами такої допомоги є учасники бойових дій, працівники воєнізованих формувань, правоохоронних органів, сил цивільного захисту та інші особи, які залучаються до заходів із національної безпеки і оборони.

- Усі ці зміни в оподаткуванні доходів фізичних осіб під час воєнного стану були введені для реагування на екстремальну ситуацію та забезпечення певного захисту платників податків у такий непростий період.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

2.1. Організаційно-економічна характеристика об'єкта оподаткування

Для початку потрібно визначитись із визначенням поняття фізичних осіб. Відповідно до податкового кодексу є три визначення:

- Фізична особа - резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи; [49]
- Фізична особа - резидент, яка володіє та/або користується (орендує (суборендує), на умовах емфітевзису, постійно користується) земельними ділянками, віднесеними до сільськогосподарських угідь, у частині мінімального податкового зобов'язання; [49]
- Фізична особа - нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні; [49]

Далі спробуємо розглянути види доходів як можуть отримувати фізичні особи:

1. Заробітна плата, а також лікарняні, премії та інші доходи отримані на найманим працівником;
2. Виплати відповідно до умов цивільно-правового договору;
3. Доходи від реалізації (обміну) рухомого, нерухомого майна та земельних ділянок, а також доходи від надання майна в лізинг;
4. Доходи від фінансових установ, а також заборгованості, що визнані безнадійними;
5. Виграші, призи, спадщина отримана від родичів та інших осіб;
6. Неустойки, штрафи, пені, страхові виплати;
7. Інші види доходів перелічені у довіднику ознак доходів фізичних осіб. [49]

Основним видом доходу, який отримують фізичні особи в Україні це заробітна плата. Згідно закону України «Про оплату праці» [61], заробітна плата

- це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу.

В Україні існує мінімальний розмір оплати праці – це мінімальна заробітна плата, згідно цього ж закону, мінімальна заробітна плата (МЗП) - це встановлений законом мінімальний розмір оплати праці за виконану працівником місячну (годинну) норму праці. [61]

Розмір МЗП встановлюється кожного року Верховною Радою України при прийнятті Закону України про державний бюджет. У таблиці 2.1 ми проаналізуємо зміни розмірів МЗП в Україні починаючи з 1 січня 2013 року.

Таблиця 2.1

Аналіз змін розміру мінімальної заробітної плати

Період	Мінімальна зарплата (грн)	Зміна МЗП, (грн)	Зміна МЗП, (%)
з 01.01.2023 по 31.12.2023	6700	0	0,00%
з 01.10.2022 по 31.12.2022	6700	200	3,08%
з 01.01.2022 по 30.09.2022	6500	0	0,00%
з 01.12.2021 по 31.12.2021	6500	500	8,33%
з 01.01.2021 по 30.11.2021	6000	1 000	20,00%
з 01.09.2020 по 31.12.2020	5000	277	5,86%
з 01.01.2020 по 31.08.2020	4723	550	13,18%
з 01.01.2019 по 31.12.2019	4 173	450	12,09%
з 01.01.2018 по 31.12.2018	3 723	523	16,34%
з 01.01.2017 по 31.12.2017	3 200	1 600	100,00%
з 01.12.2016 по 31.12.2016	1 600	150	10,34%
з 01.05.2016 по 30.11.2016	1 450	72	5,22%
з 01.01.2016 по 30.04.2016	1 378	0	0,00%
з 01.09.2015 по 31.12.2015	1 378	160	13,14%
з 01.01.2015 по 31.08.2015	1 218	0	0,00%
з 01.01.2014 по 31.12.2014	1 218	0	0,00%
з 01.12.2013 по 31.12.2013	1 218	71	6,19%
з 01.01.2013 по 30.11.2013	1 147		

З наведеної інформації в таблиці ми бачимо, що середній відсоток на який зростала заробітна плата в Україні за 10 років складає 12,58%. Найбільше зростання МЗП відбулося у 2017 році, а саме у два рази на 1 600 грн.

Далі ми проаналізуємо розміри середньої заробітної плати по Україні, дані наведемо у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз розмірів середньої заробітної плати по Україні

Рік	Розмір зарплати, (грн)	Зміна зарплати, (грн)	Зміна зарплати, (%)	Розмір зарплати, (долар)	Зміна зарплати, (долар)	Зміна зарплати, (%)
2013	3273,82			409,59		
2014	3474,75	200,93	6,14%	292,32	-117,27	-28,63%
2015	4207,33	732,58	21,08%	162,60	-129,72	-44,38%
2016	5187,33	980	23,29%	203,02	40,42	24,86%
2017	7105,42	1918,09	36,98%	267,16	64,14	31,59%
2018	8867,33	1761,91	24,80%	325,99	58,83	22,02%
2019	10503,75	1636,42	18,45%	406,40	80,41	24,67%
2020	11596,60	1092,85	10,40%	430,21	23,81	5,86%
2021	14017,80	2421,2	20,88%	514,41	84,2	19,57%
2022	13376,21	-641,59	-4,58%	380,00	-134,41	-26,13%
2023	12954,12	-422,09	-3,16%	327,70	-52,3	-13,76%

Курс долара для розрахунку зарплати в доларах взятий середньорічний курс НБУ. З наведених показників ми бачимо, що до 2022 року середня зарплата у гривні зростала щороку, у 2022 і 2023 роках середня зарплата зменшувалась через військові дії та загальне падіння економіки на фоні цього. Якщо аналізувати зарплату в доларах, то ситуація значно гірша. Найбільше падіння у відсотковому значенні відбулося у 2015 році. Це сталося через різке зростання курсу долара до гривні. У той же час найбільше зростання у гривні і в доларах відбулося у 2017 році, якщо звернутись до попередньої таблиці, то бачимо причину цього, а саме зростання МЗП у два рази. Загалом ми бачимо, що середня заробітна плата зростала як у доларах, так і у гривні майже кожного року. Винятками є 2013 і 2014 роки коли почалась російська агресія, що призвело до обвалу економіки, а також вона впала у 2022 та 2023 роках, знову ж таки через напад російської федерації на Україну, що призвело до знищення багатьох підприємств та падіння економіки. Для кращої наочності відобразимо розміри середньої заробітної плати у доларах на графіку (рис. 2.1)

Зміна середньої зарплати в доларах, за 2013-2023 рр.

Рис 2.1 Зміна середньої зарплати в доларах, за 2013-2023 рр.

З наведеної діаграми ми бачимо, що за десять років заробітна плата в доларах впала, різке падіння відбулося саме у 2013-2014 роках, після цього вона почала рости, і у 2021 році навіть перевищила показник 2013 року, але надалі знову почала падати і у 2022 році знову спустилась нижче рівня 2012 року.

Далі у таблиці 2.3 ми проаналізуємо витрати на оплату праці на досліджуваному підприємстві ТОВ «Імпорт-Експерт». Для дослідження візьмемо два періоди, а саме перші 3 квартали 2022 року та перші 3 квартали 2023 року.

Таблиця 2.3

Аналіз витрат на оплату праці в ТОВ «Імпорт-Експерт»

Показник	2022 р.	2023 р.	Відхилення
Витрати на оплату праці	302 746,19	390 287,18	87 540,99
Витрати на ЄСВ	66 604,16	85 863,18	19 259,02
Загальна сума виплат працівникам та нарахувань на них	369 350,35	476 150,36	106 800,01
Середня, кількість працівників	5,00	4,00	-1,00
Загальні витрати за період	163 675 743,61	320 405 616,63	156 729 873,02

Частка витрат на ЗП у загальних витратах р.3/р.5. %	0,23%	0,15%	-0,08%
--	-------	-------	--------

З наведених розрахунків ми бачимо, що витрати на заробітну плату на підприємстві виросли, хоча чисельність працівників впала. Це вдалося завдяки підвищенню посадових окладів працівників. При цьому загальна частка витрат на оплату праці та нарахувань на неї, у загальних витратах, зменшилась.

Не всі доходи які отримують фізичні особи підлягають оподаткуванню за стандартною ставкою ПДФО 18%, а деякі взагалі не оподатковуються. В Україні окрім основної ставки ПДФО 18% існують ще наступні ставки: 9%, 5% та 0%. Далі розберемо які саме доходи оподатковуються за якими ставками.

1. 18% - за цією ставкою оподатковуються наступні доходи:

- Заробітна плата, премії, відпускні, лікарняні, винагороди за договорами цивільно правової допомоги;
- Продаж третього та наступного об'єкта нерухомості або автомобіля за рік;
- Інші доходи, які не перелічені у наступних пунктах.

2. 9% - за даною ставкою оподатковуються дивіденди нерезидентам, суб'єктам, які не є платниками податку на прибуток, у тому числі платники єдиного податку.

3. 5% - за нею оподатковуються наступні доходи:

- Продаж другого об'єкта нерухомості або автомобіля за рік;
- Продаж об'єкта нерухомості, який був у власності менше трьох років;
- Спадщина або подарунки від осіб які не входять до першого чи другого кола споріднення.

4. 0% - за цією ставкою оподатковується спадщина або подарунки від родичів першого або другого кола споріднення, продаж першого автомобіля чи об'єкта нерухомості за рік.

5. Не підлягають оподаткуванню та не включаються до річної декларації про доходи такі виплати, як різні види державних премій, нагороди, соціальні виплати, пенсії, доходи у вигляді процентів нарахованих на державні цінні папери та інші доходи які перелічені у статті 165 IV розділу Податкового кодексу України. [49]

Загалом якщо підсумувати все сказане вище, то можна зробити висновок, що доходи фізичних осіб є досить різноманітними і оподатковуються різними ставками ПДФО. Це з одного боку робить систему оподаткування справедливою, а з іншого ускладнює розуміння об'єкта оподаткування громадянами. Але цю проблему вирішує те, що громадяни не самі сплачують ПДФО за себе, а це за них робить або підприємство яке нараховує зарплату працівнику, або податковий агент.

2.2. Організація обліку доходів фізичних осіб на підприємстві

Для початку розглянемо складові фонду оплати праці працівників, а також інші виплати які отримують працівники. Фонд оплати праці працівників складається з наступних складових:

1. Основна заробітна плата – це оплата працівнику за виконану ним роботу відповідно до встановлених норм. Вона може бути встановлена у вигляді тарифних ставок, відрядних розцінок або посадових окладів. Також сюди входять оплата відряджень, а також вартість продукції виданої працівнику при натуральній формі оплати праці.
2. Додаткова заробітна плата – це доплата працівнику за понаднормову роботу, шкідливі умови праці, успіхи в роботі та інше. До таких виплат відносяться:

- Доплата за роботу в нічний час (робота в період з 22 до 6 години, вона оплачується відповідно до умов трудового договору, може

складати від 20% до 40% тарифної ставки або посадового окладу працівника).

- Доплата за роботу у надурочний час (робота понад встановлену законом тривалість робочого дня – оплачується в розмірі 100% тарифної ставки, а при погодинній оплаті праці – у подвійному розмірі погодинної ставки).

- Доплата за роботу у святкові, неробочі та вихідні дні (повинна компенсуватись працівнику наданням іншого вихідного дня або оплачується у розмірі не менше ніж подвійний розмір тарифної ставки чи окладу).

- Доплата за час простою не з вини працівника (оплачується у розмірі не нижче 2/3 ставки чи окладу в період до 6 місяців).

3. Інші заохочувальні та компенсаційні виплати, до них належать винагороди, премії, компенсаційні й інші грошові та матеріальні виплати.

До фонду оплати праці входять не всі виплати, які отримує працівник. Які саме виплати розглянемо на рисунку 2.3.

Виплати працівникам, які не входять до фонду оплати праці

Допомога у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, вагітністю, пологами, одноразова виплата при народженні дитини

Суми вихідної допомоги

Витрати на перепідготовку кадрів

Щорічна допомога на оздоровлення дітей, вартість подарунків для дітей на свята, тощо

Інші

Рис. 2.3 Виплати працівникам, які не входять до фонду оплати праці

У бухгалтерському обліку виплати працівникам відображаються на рахунку 66, що має три основні субрахунки: 661 – розрахунки із заробітною

платою, 662 – розрахунки за депонованою заробітною платою, 663 – інші виплати працівникам. Також підприємством можуть бути відкриті додаткові субрахунки, або рахунки 4 порядку у відповідності до його потреб.

Для організації обліку виплат працівникам на підприємстві може бути створена кадрова служба та окремий бухгалтер з обліку зарплати. Це доцільно робити коли підприємство має великий штат працівників та різні форми оплати праці для них. Якщо штат працівників невеликий, то обмежуються лише головним бухгалтером. На досліджуваному підприємстві ТОВ «Імпорт - Експерт» штат працівників не великий і складається всього з трьох осіб, тому обліком виплат працівникам займається головний бухгалтер.

Для обліку заробітної плати використовують первинні документи, які ми перелічимо у таблиці 2.4

Таблиця 2.4

Первинні документи з обліку виплат працівникам

Код форми	Назва	Використання
П-5	Табель обліку використання робочого часу	Використовується для відображення відпрацьованого працівником часу
П-6	Розрахунково-платіжна відомість працівника	Використовується для нарахування зарплати одному працівнику
П-7	Розрахунково-платіжна відомість (зведена)	Використовується для нарахування зарплати по підприємству в цілому, без індивідуальної інформації по працівниках

Також на підприємстві можуть бути створені свої власні форми обліку заробітної плати відповідно до потреб підприємства.

У бухгалтерському обліку нарахування виплат працівникам здійснюється за дебетом відповідних рахунків підрозділу у якому зайнятий працівник, а за кредитом рахунку 66. Конкретні проводки наведемо у таблиці 2.5 Операції з нарахування виплат працівникам.

Таблиця 2.5

Операції з нарахування виплат працівникам

№	Назва операції	Дт	Кт
1	Нарахування зарплати адміністративному персоналу	92	661
2	Нарахування зарплати працівникам відділу збуту	93	661
3	Нарахування зарплати працівникам, які зайняті в управлінні цехами, виробництвом	91	661
4	Нарахування працівникам основного виробництва	23	661
5	Нарахування зарплати працівникам які займаються монтажем та установкою основних засобів	151	661

Більш складним є нарахування і розрахунок таких виплат як лікарняні та відпускні. Далі ми детально розглянемо дані питання. Почнемо із виплат лікарняних. Для розрахунку суми лікарняних використовується формула :

$$\text{лікарняні} = \text{середньоденна зарплата} * \text{кількість днів лікарняного} * \text{коєфіцієнт страхового стажу}$$

Якщо в показником кількості днів лікарняного все зрозуміло то два інші показники потрібно детальніше розглянути.

Коефіцієнт страхового стажу залежить від кількості років страхового стажу який має працівник за українським законодавством існують наступні коефіцієнти:

1. 0,5 – для осіб у яких страховий стаж складає до 3-ох років;
2. 0,6 – для осіб страховий стаж яких складає від 3-ох до 5-ти років;
3. 0,7 – якщо страховий стаж від 5-ти до 8-ми років;
4. 1,0 – коли страховий стаж більше 8-ми років, або для пільгових категорій не залежно від страхового стажу.

До пільгових категорій належать наступні категорії громадян:

- Постраждали від Чорнобильської катастрофи 1 – 3 категорій;
- Один із батьків які виховують хворих дітей постраждалих від Чорнобильської катастрофи віком до 14-ти років;

- Ветерани війни, постраждалі учасники Революції Гідності, та члени сімей загиблих ветеранів війни та захисників і захисниць України.

Наступний показник середньоденна зарплата розраховується за формулою:

Середньоденна зарплата = сума виплат працівнику протягом розрахункового періоду / кількість днів розрахункового періоду

Почнемо із показника кількості днів розрахункового періоду. Є три розрахункові періоди які передбачені для розрахунку лікарняних:

1. 12 місяців, які передують даті початку хвороби – цей період використовують коли працівник працює на підприємстві рік і більше;
2. Кількість повних календарних місяців від початку роботи, якщо працівник працює менше року на підприємстві;
3. Фактично відпрацьований час, якщо працівник працює менше місяця.

Якщо працівник захворів у перший день роботи, то для розрахунку лікарняних беруть розмір його окладу. Також до цього періоду не включасмо дні відпустки без збереження заробітної плати, відпустка по догляду за дітьми, декретна відпустка.

Тепер перейдемо до суми виплат працівнику за розрахунковий період. Цей показник є дещо складнішим, адже потрібно визначити які виплати входять до цієї сум, а які ні. Зокрема до нього не входять виплати лікарняних, декретних та інші виплати на які не нараховується ЄСВ. Це стосується лише коли розраховується середньодобовий заробіток для лікарняних. Для відпустки ці виплати враховуються.

Фінансування лікарняних здійснюється у два етапи, перші 5 днів оплачується за рахунок підприємства, наступні дні оплачує Фонд Соціального Страхування на основі заяви-розрахунку яку подає до ФСС підприємство.

Оскільки на досліджуваному мною підприємстві виплат лікарняних не проводилось, то наводжу у Додатку А приклад цієї заяви заповненої на основу даних підприємства та абстрактних даних працівника.

На рахунках бухгалтерського виплата лікарняних за рахунок підприємства відображається записом Дт 949 Кт 663. А за рахунок ФСС двома проводками:

1. Дт 378 Кт 663 – нарахування допомоги по тимчасовій втраті працездатності за рахунок ФСС

2. Дт 315 Кт 378 – отримання коштів від ФСС

Розрахунок відпускних здійснюється множенням середньоденного заробітку на кількість днів відпустки. До розрахунку середньоденного заробітку включаються всі суми окрім наступних:

- матеріальна допомога (одноразова чи багаторазова);

- компенсації та вихідна допомога; виплати на підставі цивільно-правового договору;

- доплати за виконання одноразових окремих доручень, котрі не належать до посадових обов'язків робітника;

- компенсації на період відрядження або переведення;

- премії;

- винагороди за участь у змаганнях чи конкурсах;

- пенсії, допомога держави, соціальні виплати;

- вартість спецодягу, що був виданий безкоштовно;

- вартість путівок до санаторіїв чи будинків відпочинку, що сплачувалися підприємством;

- премії до святкових чи ювілейних дат; відшкодування робітнику за ушкодження здоров'я чи каліцтва;

- інші виплати, котрі передбачаються п. 4 Порядку № 100.

Як бачимо з цього переліку у розрахунок також включаються суми лікарняних та декретних виплат. Хоча у розрахунок для лікарняних останні не

включаються. Для нарахування і виплати відпусток найчастіше на підприємстві

створюється резерв відпусток. У бухгалтерському обліку це відображається

проводкою у якій за дебетом йде відповідний рахунок витрат, а за кредитом

рахунок 471 «Резерв відпусток». Нарухування відпустки відображається

проводкою Дт 471 Кт 661.

Кожна виплата яку отримує працівник підлягає обов'язковому оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб у розмірі 18% та військовим збором у розмірі 1,5%. А також зверху роботодавець повинен нарахувати 22% єдиного соціального внеску. Без сплати цих платежів банк не перерахує зарплату працівнику. Звітність по даним податкам подається у одному об'єднаному звіті з ЄСВ, ПДФО та ВЗ, який має назву податковий розрахунок (Додаток Б). У таблиці 2.6 розглянемо проводки якими нараховуються податки та нарахування на зарплату.

Таблиця 2.6

Типова кореспонденція із податків та нарахувань по зарплаті в ТОВ

«Імпорт-Експерт»

Опис операції	Дт	Кт
Вирахування ПДФО із зарплати	661	641
Вирахування ВЗ із зарплати	661	642
Вирахування ПДФО із лікарняних	663	641
Вирахування ВЗ із лікарняних	663	642
Нарахування ЄСВ на зарплату адміністративного персоналу	92	651
Нарахування ЄСВ на зарплату працівникам збуту	93	651
Нарахування ЄСВ на зарплату працівникам управління виробництвом	91	651
Нарахування ЄСВ на зарплату працівникам виробництва	23	651
Нарахування ЄСВ на всю суму лікарняних	949	651

Фізичні особи мають право на виключення із загального оподаткованого доходу суми податкової соціальної пільги, якщо вони мають право на її отримання. Таке право мають особи, чий дохід не перевищує встановленого на 1 січня звітного року прожиткового мінімуму для працездатної особи, який множиться на коефіцієнт 1,4 і округлена до 10 гривень. У 2023 році ця сума складає:

$$2\,684 \text{ грн} * 1,4 = 3\,757,6 \approx 3\,760 \text{ грн}$$

Ці особи мають право на застосування базової ПСП, яка складає 50% прожиткового мінімуму, тобто:

$$2\,684 * 0,5 = 1\,342 \text{ грн}$$

Один із батьків, які виховують двох і більше дітей мають право на застосування підвищеної ПСП якщо їхні дохід не перевищує суму яка обчислюється наступним чином:

$$3\,760 (\text{Граничний дохід для застосування ПСП}) * \text{Кількість дітей}$$

Такі особи мають право на наступні ПСП:

- Якщо виховують двох чи більше дітей до 18 років, тоді сума ПСП

обчислюється множенням базової ПСП на кількість дітей;

- 150% - на цю ПСП мають право наступні категорії і складає вона 2\,013 грн:

- одинокій матері (батьку), вдові (вдівцю) або опікуну чи

піклувальнику в розрахунку на кожну дитину віком до 18 років;

- особі, яка утримує дитину з інвалідністю в розрахунку на кожну дитину віком до 18 років;

- особі, яка постраждала внаслідок аварії на ЧАЕС (1 та 2 категорії);

○ особі, яка є учнем, студентом, аспірантом, ординатором, ад'юнктом;

- особі з інвалідністю I або II групи, у тому числі з дитинства;

○ особі, якій призначена довічна стипендія у зв'язку з переслідуваннями за правозахисну діяльність, включаючи журналістів;

- учаснику бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни

- 200% на дану ПСП мають право наступні категорії і вона складає 2\,684 грн:

одинокій матері (батьку), вдові (вдівцю) або опікуну чи піклувальнику в розрахунку на кожну дитину віком до 18 років;

особі, яка утримує дитину з інвалідністю в розрахунку на кожну дитину віком до 18 років;

особі, яка постраждала внаслідок аварії на ЧАЕС (1 та 2 категорії);

особі, яка є учнем, студентом, аспірантом, ординатором, ад'юнктом;

особі з інвалідністю I або II групи, у тому числі з дитинства;

особі, якій призначена довічна стипендія у зв'язку з переслідуваннями за правозахисну діяльність, включаючи журналістів;

учаснику бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни

Сума ПСП вираховується із доходу який підлягає оподаткуванню ПДФО. Для ВЗ і ЄСВ вона не застосовується.

Отже якщо підсумувати все вище сказане, то можна зробити висновок, що облік виплат працівникам на підприємстві є досить складним і повинен суворо контролюватися керівництвом підприємства і бухгалтерією, задля уникнення допущення помилок. При наявності великого штату працівників доцільно мати окремого бухгалтера, який буде займатися цим питанням, якщо ж штат

працівників не великий, то досить і одного головного бухгалтера. З усіх доходів які отримують працівники на підприємстві повинні сплачуватися податки, а саме 18% ПДФО та 1,5% ВЗ. Також роботодавець має нараховувати та сплачувати 22% ЄСВ який нараховується на зарплату працівника і сплачується до фонду соціального страхування. Працівники які мають право на ПСП можуть подати до бухгалтерії заяву про її застосування і, якщо це право підтвердиться, то зменшити свій дохід до оподаткування на суму ПСП.

2.3. Синтетичний та аналітичний облік доходів фізичних осіб та їх оподаткування

Синтетичний облік виплат працівникам ведуть на рахунку 66 та відповідних його субрахунках. Аналітичний облік ведеться за кожним працівником. На наступному рисунку 2.4 наведено первинні документи та звіти за якими ведеться облік виплат працівникам

Як бачимо аналітичний облік ведеться за розрахунково платіжною відомістю у якій відображено виплати по працівникам, а також у журналі 5 та 5А за кредитами рахунків 66 та 65. Синтетичний облік ведеться у головній книзі за рахунком 66 та 65, а узагальнюються всі дані Балансі та Звіті про фінансові результати (Додаток В).

У Балансі розрахунки з оплати праці та єдиного соціального внеску призначений рядок 1625 «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування» та рядок 1630 «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці».

У звіті про фінансові результати витрати на заробітну плату та єдиний соціальний внесок відображаються у розділі III «Елементи операційних витрат» рядок 2505 «Витрати на оплату праці», рядок 2510 «Відрахування на соціальні заходи», рядок 2520 «Інші операційні витрати» (в частині витрат на оплату праці та нарахувань на соціальні заходи, які включають до інших операційних витрат).

Далі розглянемо на прикладі конкретних ситуацій відображення операцій з обліку виплат працівникам у бухгалтерському обліку.

Приклад 1 Завдання

Керівник цеху Коваленко Т.О. була відсутня на місці роботи з 01.09.2023 р. по 14.09.2023 р. включно по причині хвороби. У електронному листі непрацездатності підтверджується даний факт. Потрібно розрахувати суму лікарняних які підлягають виплаті працівнику за рахунок підприємства 1 за рахунок ФСС.

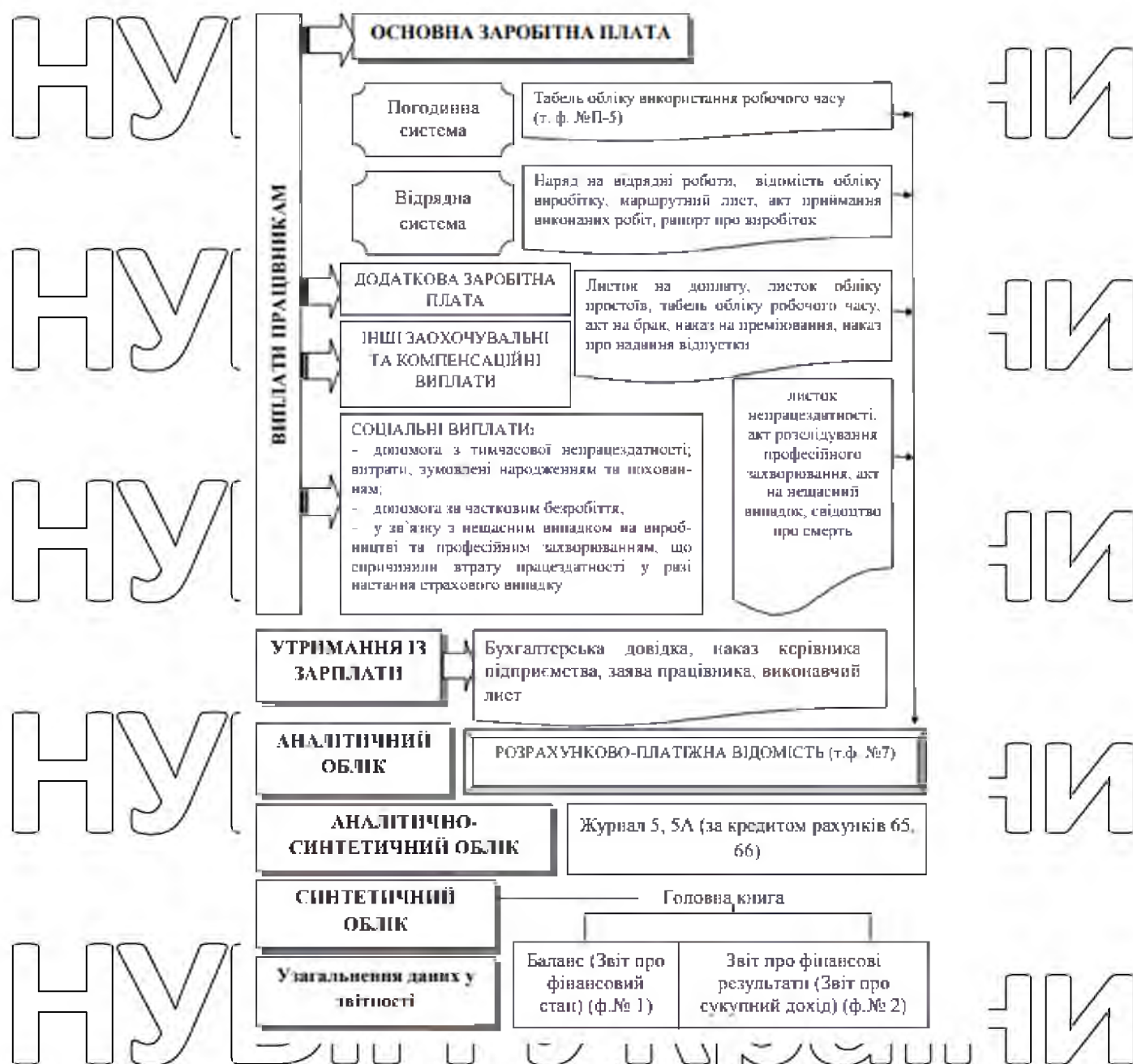

Рис. 2.4 Первинні документи та звіти для обліку виплат працівникам

Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку. Працівниця має

6 років страхового стажу, на підприємстві вона працює з 10.2021 р.. За розрахунковий період (261 день) вона отримала наступні виплати:

- 180 000 – основна зарплата;
- 24 000 – премія ;
- 5 000 – декретні виплати.

Відповідь

Для початку вирахуємо середньоденний заробіток працівника (Сд.з), для цього підсумуємо основну зарплату та премію, декретні виплати не включаємо, і поділимо його на кількість днів розрахункового періоду.

$$\text{Сд.з} = (180\,000 + 24\,000) / 261 = 204\,000 / 261 = 781,61 \text{ грн}$$

Коефіцієнт страхового стажу буде складати 0,7, оскільки працівниця мала 6 років страхового стажу. Отже тепер можемо перейти до розрахунку суми лікарняних. Загальна кількість днів, яку працівниця перебувала на лікарняному складає 10 днів. За рахунок підприємства покриється перші 5 днів, а наступні 5 днів буде оплачено за рахунок ФСС. Сума лікарняних за рахунок підприємства

складає:

$$781,61 * 5 * 0,7 = 2\,735,64 \text{ грн}$$

За рахунок ФСС:

$$781,61 * 5 * 0,7 = 2\,735,64 \text{ грн}$$

Далі розрахуємо податки та збори які підлягають сплаті до бюджету:

$$\text{ПДФО} = (2\,735,64 + 2\,735,64) * 18\% = 984,83 \text{ грн}$$

$$\text{ВЗ} = (2\,735,64 + 2\,735,64) * 1,5\% = 82,07 \text{ грн}$$

$$\text{ЄСВ} = (2\,735,64 + 2\,735,64) * 22\% = 1\,203,68 \text{ грн}$$

У таблиці 2.7 відобразимо бухгалтерські проводки якими відображається нарахування і виплата лікарняних, та якими первинними документами це оформлюється.

Таблиця 2.7

Типова кореспонденція з нарахування та виплати лікарняних на базі ТОВ

«Імпорт-Експерт»

№	Опис операції	Дг	Кл	Сума	Первинний Документ
1	Нарахування лікарняних за рахунок підприємства	949	663	2 735,64	Листок непрацездатності, Заява-розрахунок
2	Нарахування лікарняних за рахунок ФСС	378	663	2 735,64	Листок непрацездатності, Заява-розрахунок

3	Отримання коштів від ФСС	315	378	2 735,64	Платіжна інструкція
4	Вирахування ПДФО	663	641	984,83	Розрахункова відомість
5	Вирахування ВЗ	663	642	82,07	Розрахункова відомість
6	Нарахування ЄСВ на лікарняні	949	651	1 203,68	Об'єднаний звіт
7	Сплата ПДФО до бюджету	641	311	984,83	Платіжна інструкція
8	Сплата ВЗ до бюджету	642	311	82,07	Платіжна інструкція
8	Сплата ЄСВ до бюджету	351	311	1 203,68	Платіжна інструкція
9	Виплата лікарняних за рахунок ФСС	663	315	2 202,19	Платіжна інструкція
10	Виплата лікарняних за рахунок підприємства	663	311	2 202,19	Платіжна інструкція

У наступному прикладі розглянемо нарахування і виплату відпускних працівникам, а також створення резерву відпусток на підприємстві.

Приклад 2

На підприємстві створено резерв відпусток для адміністрації у розмірі 50 000 грн. У наступному місяці працівник бухгалтерії Петренко І.С. пішов у оплачувану відпустку на 15 днів. Працівник працює більше 12 місяців на підприємстві. За 12 місяців він отримав наступні виплати:

- Основна заробітна плата – 180 000 грн;
- Премії – 36 000 грн;
- Лікарняні – 5 000 грн;
- Витрати на відрядження – 6 000 грн.

Розрахувати суму відпускних і відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Відповідь:

Спочатку розрахуємо загальну суму доходу за 12 місяців, щоб розрахувати середньодобовий заробіток. Для цього підсумуємо такі виплати, як основна зарплата та лікарняні, інші виплати не включасмо.

$$180\,000 + 5\,000 = 185\,000 \text{ грн}$$

Тепер розрахуємо середньоденний заробіток виходячи з даних, що розрахунковий період складає 261 день.

$$185\,000 / 261 = 708,81 \text{ грн}$$

Отже виходячи з отриманих даних ми можемо розрахувати суму відпускних працівнику:

$$708,81 * 15 = 10\,632,15 \text{ грн}$$

Тепер розрахуємо суми податків та зборів які підлягають сплаті до бюджету:

$$\text{ПДФО} = 10\,632,15 * 18\% = 1\,913,79 \text{ грн}$$

$$\text{ВЗ} = 10\,632,15 * 1,5\% = 159,48 \text{ грн}$$

$$\text{ЄСВ} = 10\,632,15 * 22\% = 2\,339,07 \text{ грн}$$

$$\text{Відпускні до виплати} = 10\,632,15 - 1\,913,79 - 159,48 = 8\,558,88 \text{ грн}$$

У наступній таблиці 2.8 відобразимо ці операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Таблиця 2.8

Типова кореспонденція з обліку відпускних на ТОВ «Імпорт-Експерт»

№	Опис операції	Сума, грн	Дт	Кт
1	Нарахування резерву відпусток адмін. Персоналу	50 000	92	471
2	Нарахування відпускних працівнику	10 632,15	471	661
3	Нарахування ЄСВ на відпускні	2 339,07	471	651
4	Вирахування ПДФО з суми відпускних	1 913,79	661	641
5	Вирахування ВЗ з суми відпускних	159,48	661	642

6	Винята відпускних працівнику	8 558,88	661	311
7	Сплата ЄСВ до бюджету	2 339,07	651	311
8	Сплата ПДФО до бюджету	1 913,79	641	311
9	Сплата ВЗ до бюджету	159,48	642	311

У останньому прикладі розглянемо нарахування основної зарплати і застосування ПСП для працівників.

Приклад 3

Три працівника підприємства подали до бухгалтерії заяви про застосування ПСП:

1. Терещенко О.П. – має 3 дітей і дохід за місяць у розмірі 10 000 грн, батьком заява не подавалась;
2. Косенко М.С. – працює неповний робочий день і отримує зарплату 3 000 грн;
3. Степаненко І.С. – має 5 дітей, отримує зарплату 15 000 грн, але заяву про застосування ПСП раніше вже подав батько і отримує її.

Потрібно розрахувати суму ПСП та доходу до оподаткування для працівників які мають право на ПСП, а також розрахувати суми податків та зборів які підлягають сплаті до бюджету, а також відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Відповідь:

Із трьох працівників право на ПСП мають двоє, Степаненко право на ПСП не має, оскільки її вже отримує батько. Косенко має право на пільгу, адже його дохід менший ніж граничний дохід для отримання ПСП (3 760 грн) Розрахуємо розмір ПСП та дохід до оподаткування:

$$\text{ПСП} = 2\,684 * 0,5 = 1\,342 \text{ грн}$$

$$\text{Дохід до оподаткування} = 3\,000 - 1\,342 = 1\,658 \text{ грн}$$

$$\text{ПДФО} = 1\,658 * 18\% = 298,44 \text{ грн}$$

$$\text{ВЗ} = 3\,000 * 1,5\% = 45 \text{ грн}$$

$$\text{ЄСВ} = 3\,000 * 22\% = 660 \text{ грн}$$

Тепер розрахуємо граничний розмір доходу для Терещенко О.П. для цього базовий граничний дохід помножимо на кількість дітей:

$$3\,760 * 3 = 11\,280 \text{ грн}$$

Його дохід менший ніж граничний дохід, тепер розрахуємо розмір ПСП, для цього базову ПСП множимо на кількість дітей. Після цього розрахуємо розмір доходу до оподаткування

$$\text{ПСП} = 1\,342 * 3 = 4\,026 \text{ грн}$$

$$\text{Дохід до оподаткування} = 10\,000 - 4\,026 = 5\,974 \text{ грн}$$

$$\text{НДФО} = 5\,974 * 18\% = 1\,075,32 \text{ грн}$$

$$\text{ВЗ} = 10\,000 * 1,5\% = 150 \text{ грн}$$

$$\text{ЄСВ} = 10\,000 * 22\% = 2\,200 \text{ грн}$$

Оскільки Степаненко не має права на застосування ПСП для неї просто розрахуємо розміри податків та зборів. Що підлягають сплаті до бюджету.

$$\text{НДФО} = 15\,000 * 18\% = 2\,700 \text{ грн}$$

$$\text{ВЗ} = 15\,000 * 1,5\% = 225 \text{ грн}$$

$$\text{ЄСВ} = 15\,000 * 22\% = 3\,300 \text{ грн}$$

Тепер розрахуємо загальну суму податків та зборів, що підлягають сплаті до бюджету, а також загальний фонд оплати праці (ФОП).

$$\text{НДФО} = 2\,700 + 1\,075,32 + 298,44 = 4\,073,76 \text{ грн}$$

$$\text{ВЗ} = 225 + 150 + 45 = 420 \text{ грн}$$

$$\text{ЄСВ} = 3\,300 + 2\,200 + 660 = 6\,160 \text{ грн}$$

$$\text{ФОП} = 15\,000 + 10\,000 + 3\,000 = 28\,000 \text{ грн}$$

$$\text{Зарплата до виплати} = 28\,000 - 4\,073,76 - 420 = 23\,506,24$$

У таблиці 2.9 відобразимо ці операції на рахунках бухгалтерського обліку:

Таблиця 2.9

Типова кореспонденція з обліку ПСП на ТОВ «Імпорт-Експерт»

№	Опис операції	Сума, грн	Дт	Кт
1	Нарахування зарплати працівникам бухгалтерії	28 000	92	661
2	Вирахування НДФО із зарплати	4 073,76	661	641

3	Вирахування ВЗ із зарплати	420	661	642
4	Нарахування ЄСВ на зарплату	6160	92	651
5	Виплата зарплати працівникам	23 506,27	661	311
6	Сплата ПДФО до бюджету	4 073,76	641	311
7	Сплата ВЗ до бюджету	420	642	311
8	Сплата ЄСВ до бюджету	6160	651	311

Коротко підсумуємо все вище сказане. Аналітичний облік виплат працівникам ведеться за розрахунково-платіжними відомостями та журналами 5 та 5А за кредитами рахунків 66 та 651. Синтетичний облік ведеться у балансі та звіті про сукупний дохід, а також у головній книзі. Аналітичний облік за виплатами працівникам допомагає розраховувати лікарняні і відпускні виплати.

А також розраховувати розмір ПСП. Значно полегшують ведення аналітичного обліку по виплатам працівникам сучасні програми для ведення бухгалтерського обліку. Детально це розглянемо у наступному пункті. Всі виплати працівникам повинні оподатковуватися ПДФО та ВЗ, а також на них нараховується ЄСВ.

Перед виплатою зарплати працівникам підприємство повинне обов'язково сплатити ці податки та збори інакше банк не проведе операції. Синтетичний облік даних виплат допомагає коректно відображати витрати підприємства у Балансі та Звіті про фінансові результати.

2.4. Особливості обліку доходів фізичних осіб у прикладних програмних рішеннях

У даному пункті ми розглянемо прикладні програмні рішення які використовуються на підприємстві для обліку виплат працівникам, а також використання громадянами електронного кабінету платника податків для подання декларацій про доходи фізичних осіб. Для початку на прикладі

досліджуваного підприємства ТОВ «Імпорт – Експерт» розглянемо програми. Які використовуються для обліку виплат працівникам.

На підприємстві для ведення бухгалтерського обліку використовується програм 1С Підприємство 8.3 у конфігурації «Управління торговим підприємством», а також для електронного документообігу використовують програму «М.Е.Дос», вони дозволяють спростити ведення кадрового обліку і обліку доходів фізичних осіб на підприємстві.

Для початку розглянемо програму 1С Підприємство. Кадровий облік у цій програмі як і всіх інших починається із введення нової фізичної у програму для цього у розділі «Зарплата і кадри» ми обираємо «Робітники», а потім «Фізичні особи». У даному розділі натискаємо кнопку створити і заповнюємо дані фізичної особи, приклад наведено на рисунку 2.5.

При натисканні кнопки друк програма нам покаже дані картку фізичної особи, яку ми можемо роздрукувати (Рис.2.6)

Личные данные	
Фамилия	Кравченко
Имя	Максим
Отчество	Сергійович
Дата рождения	22 июня 2001 г.
Пол	Мужской
Код по ДРФО	3706311091
Страховой № ПФ	

Рис.2.5 Картка фізичної особи в програмі 1С

Наступний крок прийняти працівника на роботу, це робиться у тому ж розділі обравши «Кадровий облік» і створивши документ прийом на роботу. У ньому ми вводимо всі дані про працівника включаючи його посадовий оклад, всі надбавки та вирахування які його стосуються, як виглядає даний документ можна побачити на рисунку 2.7.

Личные данные физического лица: Кравченко Максим Сергійович

Действия * [Иконки] | Файлы | Труд | Стаж | Опендатабат | Риски

Имя: Кравченко Максим Сергійович | Код: 000000013

Ф.И.О.: Кравченко | Максим | Сергійович | Подробнее...

Основные | Дополнительные | Свойства | Категории | Расчет зарплаты

Дата рождения: 22.06.2001 | Пол: Мужской

Место рождения: Населенный пункт: с. Кобичка, район: Бобров...

Удостоверение: паспорт у вигляді ID картки, серия: № 00711555...

Гражданство: Украина, имеет право на пенсию, является нало...

Индивидуальные номера

Код по ДРФО: 3706311091 | УНЗР: []

Контактная информация

Действия * [Иконки] | Основная

Тип	Вид	Представление
Адрес	Адрес физ. лица за пред.	
Адрес	Адрес проживания физ. л.	
Адрес	Адрес для информирования	
Адрес	Адрес по прописке физ. л.	
Телефон	Контакты телефон компа.	

Комментарии: []

Печать | ОК | Записать | Закрыть

Рис. 2.6 Створення картки фізичної особи в програмі ІС

Після заповнення документ проводиться і ми можемо сформувати друковану форму наказу на прийняття на роботу (Додаток 1).

Після цього початкові налаштування закінчено і ми можемо нараховувати працівникам зарплату. Для цього використовуємо документ нарахування заробітної плати. У ньому заповнюємо всі необхідні поля і після цього програма зробить всі необхідні проводки і розрахунки по зарплаті і податкам та зборам. Як виглядає даний документ наведено на рисунку 2.8

Після цього, щоб відобразити у програмі виплату зарплати, та сплату податків. Потрібно створити платіжну відомість в банк. У цьому документі ми заповнюємо всі дані на основі нарахування зарплати. Документ має вигляд як на рисунку 2.9

Прием на работу в организацию: Проведен

Действия

Номер: 100000003 от: 24.10.2022 12:00 Отразить в: упр. учете регл. учете

Организация: ИМПОРТ-ЭКСПЕРТ Ответственный: Ярослав

Добавить взносы

N	Кв	Работник	Подразделе (регл)	Должность (регл)	Дата приема	Ставок (регл)	Графи
1		Кравченко Максим Сергійович	Бухгалтерія	Бухгалте	24.10.202	1,00	Пятид

Начисления

Взносы

Взносы на ФОТ

Удержания

№	Работник	Вид расчета	Вид начи.	Показатели для расче.	Способ отра.
1	Кравченко Максим...	Оклад по дн.	Основно.	Оклад. 7000,00 грн	ЗП адміністр.

Комментарий

Форма П-1 Печать OK Записать Закрыть

Рис. 2.7 Прием співробітника на роботу в програмі ІС

Начисление заработной платы работников организации: Проведен

Действия

Номер: GX00000099 от: 28.08.2023 15:28:04 Отразить в: упр. учете регл. учете

Организация: ИМПОРТ-ЭКСПЕРТ Перерасчет: да нет

Подразделение: Месіць начислення: Август 2023

Ответственный: Ярослав

Зполнить - Рассчитать -

№	Кв	П	Сотрудник	Назначение	Вид расчета	Период		Базовый период		Результат	Отработано		Кален дни	Норма		Показатели для расчета	
						Начало	Окончан.	Начало	Окончан.		Дней	Часов		Дней	Часов		
1			Агеев Александр Константинович	Агеев Алексан.	Оклад по дням	01.08.2023	31.08.2023	01.08.2023	31.08.2023	15 000,00	23,00	23,00	184,90	23,00	184,90	Окле.	15.90
2			Кравченко Макс.	Кравченко Мак.	Оклад по дням	01.08.2023	31.08.2023	01.08.2023	31.08.2023	10 000,00	23,00	23,00	184,90	23,00	184,90	Окле.	19.90
3			Шемайда Петро.	Шемайда Петро.	Оклад по дням	01.08.2023	31.08.2023	01.08.2023	31.08.2023	10 000,00	23,00	23,00	184,90	23,00	184,90	Окле.	19.90
4			Шемайда Петро.	Шемайда Петро.	Индексация зарплаты	01.08.2023	31.08.2023	01.08.2023	31.08.2023								

Рис. 2.8 Нарахування заробітної плати

Зарплата к выплате организаций: Проведен

Действия: | Перейти | Очистить | Заполнить |

Номер: от: | Отобразить в: упр. учете регл. учете

Организация: | Месяц начисления:

Ответственный: | Вид выплаты:

Подразделени.:

| Подбор | Заменить отметку на ... | Обновить способ выплаты

N	Работник	Сумма	Сумма (окр)	Выпл.	Способ вып.	Банк	Номер ка
2	Кравченко Максим Сергій...	8 050.00		Выпл.	Через банк	Укргазбанк	
3	Шамайда Петро Петрович	8 050.00		Выпл.	Через банк	Укргазбанк	
		28 175.00					

Параметры оплаты | НДФЛ

№	Работник	Период взаиморасче...	Счет учета	Сумма
1	Агеев Александр Константинович	01.08.2023	661	12 075.00
2	Кравченко Максим Сергійович	01.08.2023	661	8 050.00
3	Шамайда Петро Петрович	01.08.2023	661	8 050.00
				28 175.00

Комментарий:

Ведомость | Печать | OK | Записать |

Рис. 2.9 Створення документу на виплату заробітної плати в програмі 1С

Після цього можемо виплачувати зарплату створивши на основі платіжної відомості вихідне платіжне доручення на виплату зарплати. На цьому нарахування і виплата зарплати у програмі завершена. Також у програмі ведеться облік за кожним працівником, за рахунок цього можна побачити які виплати отримав кожен працівник і коли. Це можна побачити у оборотно-сальдовій відомості по рахунку 661 за потрібний вам період (Додаток 6).

Використання прикладних програмних рішень значно полегшує кадровий облік на підприємстві, а також запобігти помилкам у розрахунках під час нарахування зарплати, ЄСВ та сплати з неї податків та зборів, а це зменшує кількість штрафів які може отримати підприємство за неправильно сплачені суми податків. Якщо на підприємстві велика кількість працівників, то доцільно буде купувати окремі конфігурації для кадрового обліку. Вони дозволяють автоматично розраховувати також відпускні, лікарняні, декретні та інші виплати, а також нараховувати

премії та загалом вести детальний кадровий облік. Це дозволяє весь кадровий облік на великому підприємстві вести одній людині, а не цілому відділу, що скорочує витрати підприємства.

Також важливим є відправка звітів до податкової, зараз це відбувається лише у електронному вигляді, для цього можна використовувати або Електронний кабінет платника податків. Або програми для електронного документообігу. Розглянемо трішки обидва способи. На досліджуваному підприємстві для відправки об'єднаного звіту до податкової використовується

програма «М.Е.Doc». Ця програма дозволяє створювати документи у електронному вигляді, підписувати їх електронним підписом та відправляти їх на підпис контрагенту. Також цю програму використовують для відправки звітів до податкової та для реєстрації податкових накладних з ПДВ. Для відправки

Об'єднаного звіту ПДФО та ЄСВ у розділі звітність обираємо відповідний пункт і обираємо необхідний квартал за який хочемо подати звіт. Для того щоб звіт заповнився нам потрібно або заповнити дані у відповідному модулі Зарплата, або імпортувати дані із інших програм, наприклад 1С Підприємство як це роблять на досліджуваному мною підприємстві. Після заповнення даних звіту його потрібно

перевірити натиснувши відповідну кнопку на екрані. Після цього ми підписуємо звіт електронним підписом і відправляємо його до податкової. Використання програм електронного документообігу дозволяє підприємству спростити відправлення звітів до податкової. А також це дозволяє зменшити ризик помилки під час подання звітів завдяки автоматичній перевірці звітів.

Також підприємствами та фізичними особами для відправки звітів до податкової може використовуватися Електронний кабінет платника податків. Розглянемо його функціонування для подачі звітності фізичними особами які зареєстровані як ФОП. Для цього потрібно зайти на сайт електронного кабінету платника податків та авторизуватися там одним із запропонованих варіантів:

- За допомогою файлового електронного ключа, що зберігається на вашому комп'ютері;

• За допомогою апаратного ключа, що зберігається на захищеному носії;

• За допомогою електронного ключа, що зберігається на хмарному сховищі;

• За допомогою функції BankID. MobileID;

• За допомогою функції Дія Підпис.

Для фізичних осіб найкращим способом є Дія Підпис, адже він дозволяє потім також і підписувати документи, не використовуючи для цього електронних підписів які потрібно купувати. Це економить кошти і спрощує

процедуру. Після авторизації перед нами буде головна сторінка (рисунок 2.10) де буде описано інформацію про фізичну особу або ФОП, а зліва буде меню розділів потрібних для роботи з звітами та відправкою документів у податкову.

Розберемо на прикладі ФОП Кравченко М.С. подання податкової декларації платника єдиного податку. Для цього у кабінеті ми переходимо у розділ введення звітності і обираємо місяць чи квартал за який необхідно подати декларацію. Цей розділ показано на рисунку 2.11

Потім ми натискаємо кнопку створити і заповнюємо дані у декларації, після цього перевіряємо введені дані і зберігаємо звіт. Після цього необхідно підписати звіт одним із підходящих для вас варіантів і відправляємо звіт до податкової.

Рис. 2.10 Головна сторінка Кабінету платника податків

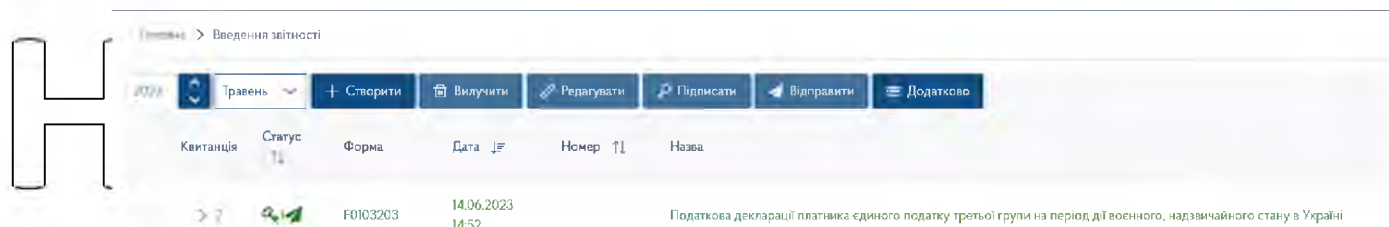

Рис. 2.11 Розділ введення звітності Кабінету платника податків

Після цього повинно прийти дві відповіді, перша про те, що звіт отримано, а інший про прийняття звіту. Варто слідкувати, щоб прийшла друга відповідь і відповідь прийняли. У додатку 7 наведено приклад електронної декларації платника єдиного податку. Також кабінет платника податків фізичні особи можуть використовувати для подання декларації про доходи, перегляду стану розрахунків з бюджетом за податками для ФОП, а також отримання консультацій від податкової.

Якщо підсумувати все вище сказане, то можна зробити наступні висновки:

1. У сучасному світі є безліч програм для обліку доходів фізичних осіб;
2. Ці програми дозволяють спростити облік доходів фізичних осіб, та зменшити вірогідність допущення помилок при розрахунку податків, зборів та заробітної плати.

3. Для відправки звітів до податкової можна використовувати як безкоштовний кабінет платника податків так і інші платні програми які мають більший функціонал та простіші у використанні.

Висновки до розділу 2

Коротко підсумуємо всю інформацію викладену у 2 розділі.

1. Доходи фізичних осіб є досить різноманітними і оподатковуються різними ставками ПДФО. Це з одного боку робить систему оподаткування справедливою, а з іншого ускладнює розуміння об'єкта оподаткування громадянами. Але цю проблему вирішує те, що громадяни не самі сплачують ПДФО за себе, а це за них робить

або підприємство яке нараховує зарплату працівнику, або податковий агент.

2. Облік виплат працівникам на підприємстві є досить складним і повинен суворо контролюватися керівництвом підприємства і бухгалтерією, задля уникнення допущення помилок.

3. При наявності великого штату працівників доцільно мати окремого бухгалтера, який буде займатися цим питанням, якщо ж штат працівників не великий, то досить і одного головного бухгалтера.

4. З усіх доходів які отримують працівники на підприємстві повинні сплачуватися податки, а саме 18% ПДФО та 1,5% ВЗ. Також роботодавець має нараховувати та сплачувати 22% ЄСВ який нараховується на зарплату працівника і сплачується до фонду соціального страхування.

5. Працівники які мають право на ПСП можуть подати до бухгалтерії заяву про її застосування і, якщо це право підтвердиться, то зменшити свій дохід до оподаткування на суму ПСП.

6. Аналітичний облік виплат працівникам ведеться за розрахунково – платіжними відомостями та журналами 5 та 5А за кредитами рахунків 66 та 651.

7. Синтетичний облік ведеться у балансі та звіті про сукупний дохід, а також у головній книзі

8. Аналітичний облік за виплатами працівникам допомагає розраховувати лікарняні і відпускні виплати. А також розраховувати розмір ПСП.

9. Значно полегшують ведення аналітичного обліку по виплатам працівникам сучасні програми для ведення бухгалтерського обліку.

10. Всі виплати працівникам повинні оподатковуватися ПДФО та ВЗ, а також на них нараховується ЄСВ. Перед виплатою зарплати працівникам підприємство повинне обов'язково сплатити ці податки та збори інакше банк не проведе операції.

11. У сучасному світі є безліч програм для обліку доходів фізичних осіб;

12. Ці програми дозволяють спростити облік доходів фізичних осіб, та зменшити вірогідність допущення помилок при розрахунку податків, зборів та заробітної плати;

13. Для відправки звітів до податкової можна використовувати як безкоштовний кабінет платника податків, так і інші платні програми які мають більший функціонал та простіші у використанні.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Розділ 3

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

3.1 Організація внутрішнього контролю доходів фізичних осіб та їх оподаткування

Розглянемо детально питання контролю доходів фізичних осіб на підприємстві та в загальному. На підприємстві контроль за оподаткуванням фізичних осіб покладена на бухгалтерію. На наступній схемі (Рис. 3.1) розглянемо на які саме питання варто звернути увагу під час внутрішнього контролю доходів фізичних осіб на підприємстві.

Питання на які слід звернути увагу під час внутрішнього контролю доходів фізичних осіб

Обґрунтованість визначення об'єкту оподаткування (сукупного доходу працівника)

Правильність вибору ставок податку

Правомірність застосування ПСП

Дотримання термінів подання звітності та перерахування податку до бюджету

Дотримання вимог, щодо відображення нарахованих і сплачених сум податку до бюджету

Рис. 3.1 Питання на які слід звернути увагу під час внутрішнього контролю доходів фізичних осіб

Розглянемо кожне з цих питань окремо. Почнемо з першого питання, а саме обґрунтованості визначення об'єкту оподаткування. Оскільки існують різні ставки податку на доходи фізичних осіб, а також не всі доходи фізичних осіб підлягають оподаткуванню, то бухгалтер повинен ретельно слідкувати за цим і

використовувати актуальне законодавство у сфері оподаткування доходів фізичних осіб для уникнення помилок. Які саме доходи можуть не підлягати оподаткуванню ми розглядали вище. Також доцільним є ведення обліку виплат працівникам за окремими субрахунками у відповідності до видів виплат, задля

правильного їх оподаткування. Також це допоможе вирішити друге питання, а саме правильність вибору ставок податку. Ставки ПДФО ми вже розглядали

вище, тому не будемо детально зупинятись на них. Військовий збір має лише одну ставку – 1,5%. Тому тут також вибір є легким. Залишився ЄСВ і на ньому ми зупинимось детальніше. Оскільки не розглядали його у попередніх розділах.

Окрім стандартної ставки ЄСВ 22% існують також інші ставки. Які саме та які умови їх отримання розглянемо нижче:

1. 22% - основна ставка ЄСВ яка застосовується до основного фонду оплати праці, та як платіж ФОП за себе.

2. 8,41% - цю ставку застосовують юридичні особи щодо зарплати осіб з інвалідністю.

3. 5,5% - дану ставку застосовують лише підприємства та ГО осіб з інвалідністю, умовами для цього є наступне:

- Кількість осіб з інвалідністю $\geq 50\%$ загальної кількості працівників;

- Фонд оплати праці осіб з інвалідністю $\geq 25\%$ загального фонду оплати праці.

4. 5,3% - цю ставку застосовують лише підприємства та всеукраїнські ГО осіб з інвалідністю (у тому числі УТОГ, УТОС). Умови для цього є наступні:

- Кількість осіб з інвалідністю $\geq 50\%$ загальної кількості працівників;

- Фонд оплати праці осіб з інвалідністю $\geq 25\%$ загального фонду оплати праці.

Для дотримання даного правила варто вести аналітичний облік за доходами працівників, щоб розділяти види доходів, а також слідкувати за законодавством, щоб вчасно виявляти його зміни.

Наступним пунктом є слідкування правомірністю застосування ПСП. Детально принципи застосування ПСП ми вже дослідили у попередніх розділах.

Оскільки є багато категорій громадян які заслуговують отримувати ПСП, а також багато умов для її отримання, варто ретельно вивчати законодавство стосовно даного питання, а також отримувати від працівника всі необхідні підтвердуючі документи для того, щоб підтвердити право працівника на застосування ПСП.

Також варто пам'ятати, що для розрахунку ПСП береться прожитковий мінімум саме на 1 січня звітного року і потрібно слідкувати за його змінами. Також варто пам'ятати, що у разі застосування ПСП багатодітними батьками право на її застосування має лише один із них, і якщо один із батьків вже подав заяву про її застосування і отримав на це право, то інший не має цього права.

Наступним важливим пунктом є дотримання строків подання звітності по ПДФО, ВЗ та ЄСВ, а також термінів їх сплати. Вчасне подання звітності та сплата податків є гарантією не отримання підприємством штрафів та пеней, що дозволяє не нести додаткові витрати. Зараз звіт по цим податкам подається у одному документі під назвою Об'єднаний звіт з ПДФО, ВЗ та ЄСВ. Подається даний звіт поквартально. Термін подання є 40 календарних днів після останнього дня звітного періоду, терміни подання звіти за кожен квартал наведемо нижче:

- 1 квартал – до 10 травня включно;
- 2 квартал – до 9 серпня включно;
- 3 квартал – до 9 листопада включно;
- 4 квартал – до 9 лютого наступного року включно.

При цьому сплачуються ці податки одночасно із виплатою заробітної платою працівникам. Варто пам'ятати, що банк не проведе платіжні документи по виплаті зарплати, якщо не подати одночасно з ними розрахункові документи для сплати ПДФО, ВЗ та ЄСВ. Сплачуватися вони повинні до 20 числа наступного місяця. Якщо підприємство не навмисно не нарахували чи не сплатили або сплатили не в повному обсязі ПДФО чи ВЗ підприємство повинне сплатити штраф у розмірі 10% від розміру податку чи збору. Якщо це було вчинено навмисно то передбачені наступні штрафи:

- 25% від суми податку чи збору – якщо це вчинено вперше;

- 50% від суми податку чи збору – якщо ця дія вчинена вдруге протягом 1095 календарних днів;
- 75% від суми податку чи збору – якщо це вчинено втретє та більше протягом 1095 календарних днів.

За несвоєчасну або не повну сплату ЄСВ на підприємство накладається штраф у розмірі 20% від несплаченої суми за кожен звітний період. Але не більше 50% донарахованої суми. Також передбачено нарахування пені у розмірі 0,1% суми несплати за кожен прострочений день платежу.

Для унеможливлення отримання підприємством штрафів за несплату або несвоєчасну сплату податків та зборів варто:

- чітко слідкувати за змінами законодавства у сфері оподаткування;
- слідкувати за правильністю розрахунку сум податків та зборів;
- чітко відслідковувати терміни подання звітів та сплати податків

Дотримання цих рекомендацій дозволить підприємству не нести додаткові витрати на штрафи та пені, а також не мати проблем із податковою.

Останнє питання яке нам варто розглянути це правильність відображення нарахованих та сплачених сум податків та зборів. Для полегшення ведення обліку доходів фізичних осіб та їх оподаткування варто застосовувати спеціальні програми для бухгалтерського обліку, вони значно полегшують роботу бухгалтера та зменшують вірогідність допущення помилок до мінімуму. Якщо облік ведеться у паперовому вигляді, то варто ретельно слідкувати за даними, які вносяться до документів та журналів, задля недопущення помилок у обліку і у наслідок цього отримання штрафів від податкової.

Контроль за дотриманням цих правил покладено у першу чергу на керівництво підприємства, але оскільки керівник самостійно не може прослідкувати за всім, то додатково слідкувати за цим може головний бухгалтер.

А якщо підприємство має великі обороти і штат працівників, то доцільно мати також службу внутрішнього аудиту. Вона має слідкувати за дотриманням на підприємстві всіх законів і вимог законодавства під час ведення бухгалтерського обліку. Дана служба може складатися як із одного аудитора, так і з цілого штату

аудиторів. Це залежить від розміру і потреб підприємства. Варто пам'ятати, що витрати на службу внутрішнього аудиту повинні бути меншими ніж витрати понесені підприємством у разі її відсутності. Дана служба повинна бути підпорядкована лише керівництву або власнику компанії. Вона повинна проводити регулярні перевірки правильності нарахування виплат працівникам, вчасності їх виплати, правильність розрахунку суми податків та зборів із доходів фізичних осіб, а також вчасності їх сплати до бюджету та за дотриманням термінів подачі звітності.

Загалом, якщо підсумувати все вище сказане то можна зробити такі

ВИСНОВКИ:

1. Контроль за правильністю нарахування та виплатами доходів працівникам, а також правильністю їх оподаткування є дуже важливим і дозволяє уникнути штрафів і проблем з податковою.
2. Підприємству варто детально слідкувати за законодавством у сфері податків, щоб правильно нараховувати податки та збори із зарплати працівників.
3. Варто вести аналітичний облік доходів працівників задля правильного їх оподаткування та використання правильних ставок податків.
4. Також потрібно слідкувати за законністю отримання працівниками ПСП, а у разі наявності такого право потрібно точно її розраховувати відповідно до норм встановлених законом.
5. Важливим є вчасне подання звітності до податкових органів та вчасна сплата податків до бюджету, задля уникнення нарахування штрафів.
6. Важливим є правильність обліку нарахування і сплати податків до бюджету, а також виплат працівникам. Це дозволяє правильно нараховувати податки. Та вірно відображати їх на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності.
7. Для якісного контролю за нарахуванням та сплатою податків до бюджету, а також нарахуванням та вчасною виплатою зарплат працівникам на підприємстві може бути створена служба внутрішнього аудиту. Вона

підпорядковується керівництву та власникам підприємства і контролює правильність ведення обліку та вчасність подачу звітів, зокрема і тих які стосуються доходів фізичних осіб.

3.2. Методика контролю доходів фізичних осіб та їх оподаткування в умовах розвитку інформаційних технологій

У даному пункті ми детальніше розглянемо контроль за оподаткуванням доходів фізичних осіб з боку державних органів і зокрема про роль у цьому сучасних технологій.

Тіньова економіка в Україні складає значний відсоток від ВВП країни. у 2021 році цей відсоток складав 31% від ВВП країни. Значною часткою неї є

«зарплати у конвертах». З розвитком сучасних технологій державі стало легше контролювати доходи які отримують громадяни. Це стало реальним завдяки тому, що більшим став відсоток використання під час платежів банків. Які у свою чергу здійснюють ретельний контроль за операціями з рахунками клієнтів і

блокують рахунки у разі виявлення підозрілих операцій. Також важливим у сфері контролю за сплатою фізичними особами податків із своїх доходів є те, що контроль за сплатою податків покладено не на фізичних осіб, а найчастіше на податкових агентів, які зобов'язуються сплачувати податки з доходів фізичних осіб. Зокрема далі розглянемо найпопулярніші види доходів та хто повинен

слідкувати за їх сплатою:

1. Найпопулярнішим видом доходів фізичних осіб є заробітна плата, контроль за її оподаткуванням здійснюють роботодавці які виплачують їм заробітну плату.

2. При продажі рухомого або нерухомого майна фізичні особи сплачують ПДФО та ВЗ у місці реєстрації угоди і без цього угода не буде зареєстрована.

3. При оформленні спадщини фізичні особи також повинні сплатити всі необхідні податки та збори і без цього угоду нотаріус не зареєструє.

4. При отриманні фізичними особами відсотків по депозитам ПДФО та ВЗ вираховуються одразу при зарахуванні коштів на рахунок фізичних осіб.

Також фізичні особи можуть самостійно подавати декларацію про доходи. До 1 березня 2023 року в Україні діяла податкова амністія за умовами якої фізичні особи могли самостійно задекларувати отримані доходи, які вони не

показували раніше. При цьому вони могли замість стандартної ставки 18% ПДФО

могли сплатити 5% за кошти отримані в Україні і 9% за кошти отримані за кордоном. Після цього вони могли б легально їх використовувати у своїй діяльності.

Важливим гравцем у сфері контролю за доходами фізичних осіб є банки.

Вони ретельно досліджують операції з рахунками фізичних осіб і у разі виявлення підозрілих операцій їх рахунки будуть заблоковані і клієнт матиме підтвердити походження коштів. Розглянемо випадки коли служба фінансового моніторингу банку може зацікавитись рахунком фізичної особи:

1. Залишок коштів на всіх рахунках клієнта перевищує 400 тисяч

гравень
2. Сума операцій за місяць по рахунках клієнта за місяць перевищила ліміт у розмірі 400 000 грн.

Якщо ваші операції не підпадають під дані категорії то скоріше за все вами не зацікавиться служба фінансового моніторингу, але також можуть бути і інші причини через які вам можуть заблокувати рахунок і потребувати підтвердження походження ваших коштів. Зокрема це можуть бути наступні ситуації

1. Якщо на вашу карту надходять великі суми коштів від чужих вам осіб.

2. Якщо надходить велика кількість однотипних платежів на картку.

3. Якщо на карту щомісяця заходить одна і та сама сума від одних і тих самих осіб.

4. Якщо сума платежів перевищує заявлену клієнтом при оформленні рахунку.

5. Якщо клієнт який завжди робив операції на невеликі суми, а раптом зробив платіж на доволі велику суму.

6. Якщо операції є не типовими для клієнта.

7. Якщо ваші операції можуть підпасти під фінансування тероризму.

8. Великі операції з готівкою зокрема її внесення на рахунок в банку.

9. Операції з політично значущими особами.

10. Переказ коштів за кордон, зокрема до країн які визнані офшорними зонами.

Якщо клієнт потрапив під блокування рахунку, то він має пред'явити банку документи які підтверджують походження даних коштів, це можуть бути наступні документи:

- Документи про оплату праці, премії, гонорари;
- Договір про отримання кредиту або про виплачені відсотки по депозитам у інших банках;
- Виписки з інших рахунків у банках;
- Довідки з податкових органів;
- Документи про підтвердження доходів родичів.

Якщо проаналізувати всі перераховані вище пункти, то ми бачимо, що потрапити під фінансовий моніторинг банку можуть багато осіб. Це робить менш можливим легалізацію коштів отриманих незаконним шляхом та фінансуванню тероризму. Це стало можливим завдяки розвитку сучасних технологій і спрощенням моніторингу операцій клієнтів. Але значною проблемою є готівкові операції які не відслідковуються банками і не можуть бути так легко перевірені. Через це у готівковому секторі існують тіньові доходи і державі їх складно відслідкувати. Саме через це держава все більше стимулює перехід громадян та бізнес на безготівкові розрахунки, які легко відслідковуються і можна контролювати їх оподаткування.

Якщо податкова виявить, що ви отримали доходи з яких не сплатили податки. То вона може звернутись до суду, який зобов'язе вас сплатити з цих доходів податок на доходи фізичних осіб у розмірі 18%. Також вас можуть змусити сплатити 10% від суми погашеного податкового боргу.

Також найчастіше фізичні особи отримують неоподаткований дохід від ведення незареєстрованої підприємницької діяльності. Це можуть бути:

- Торгівля товарами в інтернеті;
- Надання послуг на дому;
- Фріланс не оформлений офіційно;
- Торгівля криптовалютою та інша діяльність на фінансових ринках.

Задля уникнення проблем із податковою і великих штрафів громадяни можуть просто зареєструвати ФОП тієї групи яка відповідатиме вашим розмірам оборотів і сплачувати відносно не великі суми податків і не мати проблем із податковою. Зокрема спрощена система оподаткування передбачає 4 групи платників єдиного податку:

- 1 група – ваш дохід за рік не перевищує 167 мінімальних заробітних плат, і ви не маєте найманих працівників, сума ЄП є фіксованою і складає не більше 10% від суми прожиткового мінімуму (268,40 грн/ на місяць).
- 2 група – дохід не перевищує 834 мінімальних зарплат і кількість працівників не вища 10. Сума податку складає не більше 20% мінімальної заробітної плати (1340 грн/ на місяць).
- 3 група – дохід не перевищує 1167 мінімальних зарплат і вони мають необмежену кількість найманих працівників. Ставки податку для них складають 3% для платників ПДВ і 5% для не платників ПДВ.
- 4 група – використовується с/г виробниками, і суми податку залежать від площ с/г угідь.

Також ФОП мають сплачувати за себе ЄСВ мінімальний розмір якого складає 22% від мінімальної заробітної плати. Але це все одно вигідніше ніж ризикувати отримати колосальні штрафи або навіть тюремний строк.

Якщо підсумувати сказане, то можна зробити наступні висновки:

1. Відсоток тіньової економіки в Україні є досить високим, і значну частину складає «Зарплата в конвертах»;
2. З розвитком сучасних технологій контроль за доходами фізичних осіб значно посилюється і це дозволило зменшити відсоток тіньових доходів;
3. Значною проблемою є готівка, яку складно контролювати і у цій сфері є велика кількість нелегальних коштів.
4. Значною частиною тіньових доходів громадян є не оформлена підприємницька діяльність, для вирішення цього питання запроваджено єдиний податок який є значно нижчим ніж загальна система оподаткування і платити його вигідніше ніж отримати штрафи від податкової.

3.3 Рекомендації щодо вдосконалення обліку і внутрішнього контролю доходів фізичних осіб та їх оподаткування

У даному пункті ми наведемо рекомендації, щодо удосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб задля зменшення розмірів тіньового заробітку.

Почнемо із ПДФО, основною її проблемою є відсутність справедливості при його нарахуванні. Зокрема це єдина ставка для всіх доходів (окрім деяких винятків, які наведені у попередніх розділах). Принцип справедливості при нарахуванні ПДФО був би дотриманий, якщо була б введена прогресивна система оподаткування. Це дозволило б зменшити податки для людей із невисокими доходами і збільшити для людей із вищим рівнем доходів.

Паралельно з цим доцільним буде відміна ПСП оскільки її застосування є досить не високим, і буде практично нівельованим застосуванням для нижчих ставок податків для осіб з невисоким рівнем доходу.

Також важливим є стабільність податкової системи, а не зміна податкового законодавства по декілька разів на рік як це відбувається в Україні. Для зрозумілості законодавства платниками податків варто змінювати податкове законодавство як мінімум не частіше ніж раз на рік, а взагалі бажано ще рідше.

Це дозволить громадянам не губитися у податковому законодавстві і правильно нараховувати та сплачувати податки. Стабільність податкової системи спростить її розуміння громадянами і зменшить вірогідність допущення помилок при його сплаті та нарахуванні.

Дуже важливим є розуміння платниками податків куди підуть сплачені ними платежі. Для цього потрібно зменшувати рівень корупції у державі і збільшувати доцільність їх використання. Боротьба з корупцією також допоможе ефективно використовувати кошти платників податків і зменшити витрати бюджету. Рациональне використання коштів дасть змогу платникам податку побачити результат від сплати ними податків і дасть мотивацію показувати свої доходи та сплачувати з них податки.

Далі поговоримо про ЄСВ. Даний внесок був запроваджений для забезпечення громадян соціальними виплатами зокрема і пенсією. Але на даний час ми бачимо, що солідарна система оподаткування не працює і пов'язано це у першу чергу із скороченням кількості працездатного населення і зростанням отримувачів соціальних пільг. Це є великою проблемою адже через певний період часу може виникнути ситуація коли пенсії і соціальні виплати не буде з чого плати, адже доходів від сплаченого ЄСВ не вистачатиме. А з огляду на те, що Пенсійний фонд вже досить давно фінансується з бюджету за рахунок інших податків то ця ситуація може наступити досить скоро. Це призводить до того, що люди не впевнені в тому, що їм буде за що жити в старості і вони намагаються приховати свої доходи або не оформлювати трудові відносини з роботодавцем взагалі адже розуміють, що на пенсію від держави їм розраховувати не варто і про старість треба думати самому, а отже важливою є кожна копійка. До вирішення цієї проблеми варто підходити комплексно, далі наведемо конкретні варіанти для вирішення даних проблем:

1. Запровадження нарешті в Україні накопичувальної пенсійної системи. Це система яка є другим рівнем пенсійного забезпечення і передбачає, що люди самостійно відкладають кошти на пенсію шляхом відрахування коштів до державних фондів. Це дозволить громадянам розуміти, що сплачені ними внески підуть саме на їхню пенсію, а не комусь іншому.

2. Зменшення ставки ЄСВ. Оскільки даний внесок вже зараз показує себе як не ефективний то варто зменшити його розмір, що дасть змогу зменшити навантаження на бізнес за кожного найнятого працівника. Це у свою чергу стимулюватиме бізнес оформлювати працівників офіційно.

3. Зменшити кількість отримувачів соціальних виплат. Так рішення є жорстким і не популярним, але наша думка всі хто має фізичну можливість працювати мають працювати. Виплати мають отримувати тільки люди з обмеженими фізичними можливостями. Виплати по безробіттю варто скасувати, адже по суті це дає стимул працівнику певний період після звільнення ніде не працювати і отримувати гроші від держави. Також на жаль не доцільними є виплати на дітей. Більшість випадків показує, що люди, які здатні виростити дитину виростять її і без допомоги держави, а якщо людина не може забезпечити дитину необхідним то чому це повинна робити держава, варто просто ставити

питання досить гостро, можеш забезпечувати дитину народжуй, якщо ні то не варто це стимулювати за рахунок виплат на дітей, адже у переважній більшості вони йдуть на потреби батьків і не доходять до дітей. Никколи доходить до абсурду коли батьки народжують лише заради грошей, адже самі ніде не працюють.

Якщо ж людина не може повноцінно працювати, то держава повинна їй допомогти у цій ситуації. При чому не просто даючи їй гроші, а створюючи для неї за можливості робочі місця де вона самостійно зможе себе забезпечити. Зменшення соціальних виплат дозволить значно зменшити навантаження на Пенсійний фонд і компенсувати зменшення ЄСВ.

4. Наступним важливим пунктом, який потрібно запровадити після всіх вище запропонованих, є посилення контролю за неофіційним працевлаштуванням. Потрібно посилювати перевірки і збільшувати розміри

штрафів. При чому штрафи як на нашу думку варто застосовувати не тільки до роботодавця, а і до працівника. Це дозволить зменшити толерантність до цього. А у поєднанні з іншими пунктами дозволить збільшити мотивацію працівників оформлювати свої трудові відносини офіційно і сплачувати всі податки. Адже вони розумітимуть, що їм це вигідніше ніж працювати в сіру, ризикувати отримати штраф, і не знати, що робити на пенсії. Роботодавець у свою чергу також розумітиме, що йому вигідніше оформити працівника офіційно ніж сплачувати штрафи.

Поєднання цих всіх факторів дозволить зменшити рівень тіньової заробітної плати в країні і вивести її в законне русло. Бюджет отримає за рахунок цього більш надходження, а громадяни розумітимуть, що їм вигідніше сплачувати податки і не платити штрафи та отримувати результат від цього у вигляді якісної інфраструктури, доступної медицини, надійної армії та забезпеченої старості. Це все у свою чергу призведе до росту економіки країни

Висновки до розділу 3

Підсумуємо все сказане у цьому розділі тезисно:

1. Контроль за правильністю нарахування та виплатами доходів працівникам, а також правильністю їх оподаткування є дуже важливим і дозволяє уникнути штрафів і проблем з податковою.
2. Підприємству варто детально слідкувати за законодавством у сфері податків, щоб правильно нараховувати податки та збори із зарплати працівників.
3. Варто вести аналітичний облік доходів працівників задля правильного їх оподаткування та використання правильних ставок податків.
4. Також потрібно слідкувати за законністю отримання працівниками ПСП, а у разі наявності такого право потрібно точно її розраховувати відповідно до норм встановлених законом.

5. Важливим є вчасне подання звітності до податкових органів та вчасна сплата податків до бюджету, задля уникнення нарахування штрафів.

6. Важливим є правильність обліку нарахування і сплати податків до бюджету, а також виплат працівникам. Це дозволяє правильно нараховувати податки. Та вірно відображати їх на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності.

7. Для якісного контролю за нарахуванням та сплатою податків до бюджету, а також нарахуванням та вчасною виплатою зарплат працівникам на підприємстві може бути створена служба внутрішнього аудиту. Вона підпорядковується керівництву та власникам підприємства і контролює правильність ведення обліку та вчасність подачу звітів, зокрема і тих які стосуються доходів фізичних осіб.

8. Відсоток тіньової економіки в Україні є досить високим, і значну частину складає «Зарплата в конвертах».

9. З розвитком сучасних технологій контроль за доходами фізичних осіб значно посилюється і це дозволило зменшити відсоток тіньових доходів;

10. Значною проблемою є готівка, яку складно контролювати і у цій сфері є велика кількість нелегальних коштів.

11. Значною частиною тіньових доходів громадян є не оформлена підприємницька діяльність, для вирішення цього питання запроваджено єдиний податок який є значно нищим ніж загальна система оподаткування і платити його вигідніше ніж отримати штрафи від податкової.

12. Для боротьбою з тіньовою заробітною платою потрібна значна реформа системи оподаткування фізичних осіб.

13. Реформа податкової системи дозволить вивести зарплату з тіні та покаже громадянам та бізнесу користь від повного висвітлення своїх доходів.

ВИСНОВКИ

НУБІП України

У ході написання даної магістерської кваліфікаційної роботи нами було

досліджено тему обліку та оподаткування доходів фізичних осіб та їх контролю в умовах розвитку інформаційних технологій. Ця тема є досить актуальною в сучасному світі, де технології розвиваються з кожним днем і все більше роботи переходить в онлайн сектор і це зумовлює необхідність адаптації системи оподаткування доходів фізичних осіб до сучасних умов. Також інформаційні технології допомагають покращити контроль за доходами фізичних осіб та зробити їх більш прозорими для контролюючих органів.

НУБІП України

В Україні для оподаткування доходів фізичних осіб застосовують податок на доходи фізичних осіб. Податковим кодексом передбачено 4 види ставок

ПДФО: 18%, 9%, 5% і 0% , а також з багатьох видів доходів сплачується військовий збір у розмірі 1,5%. Перелік доходів та ставки за якими вони оподатковуються вказані у Податковому кодексі.

НУБІП України

Війна в Україні внесла деякі зміни в систему оподаткування, як доходів фізичних осіб так і на систему оподаткування в цілому. Були скасовані деякі

перевірки, а також відбулись зміни в частині оподаткування різних видів волонтерської допомоги, суми такої благодійної допомоги не підлягають оподаткуванню як дохід фізичної особи, якщо отримувачами такої допомоги є учасники бойових дій, працівники воєнізованих формувань, правоохоронних органів, сил цивільного захисту та інші особи, які залучаються до заходів із національної безпеки і оборони.

НУБІП України

Також у даній роботі нами було проаналізовано детально якими ставками оподатковуються різні види доходів, а також як види податків і зборів

вираховуються із заробітної плати працівників та нараховуються на неї. Детально було розглянуто питання методики обчислення та нарахування відпускних та лікарняних виплат. Детально розібрали принципи застосування ПСЦ та її розмір відповідно до категорій.

НУБІП України

Також було розглянуто на прикладі ТОВ «Імпорт-Експерт» облік доходів фізичних осіб у прикладних програмних рішеннях, було детально розглянуто сам процес відображення цих операцій в програмі. Також на прикладі ФОП Кравченко М.С. було розглянуто функціонування електронного кабінету платника податків та процедуру подання звіту платника єдиного податку.

Наступним важливим пунктом, який ми розглянули у даній роботі є питання контролю за доходами фізичних осіб та їх оподаткуванням. Було наведено питання на які слід звернути детальну увагу під час контролю за оподаткуванням доходів фізичних осіб задля уникнення помилок при їх оподаткуванні та отриманні штрафів від податкової. Також було розглянуто як сучасні технології допомагають державі відслідковувати доходи громадян.

У кінці було наведено рекомендації, щодо вдосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб з метою збільшення її ефективності та зменшення рівня тіньових доходів громадян. Якщо не переказувати тут все сказане нами вище, то система оподаткування доходів фізичних осіб потребує суттєвих змін. Це допоможе зменшити рівень тіньових доходів за рахунок того, що люди розумітимуть, що від повного відображення свої доходів вони матимуть значно більше плюсів ніж мінусів, а бізнес у свою чергу зменшить витрати на ЄСВ, що у поєднанні зі штрафами дає мотивацію офіційно працевлаштовувати працівників.

Загалом тема доходів фізичних осіб досить складна і різноманітна, саме тому може бути досліджена ще більш детально. У даній роботі нами було наведено основну інформацію стосовно доходів фізичних осіб та їх оподаткування. А також наведено рекомендації щодо їх вдосконалення. Якщо досліджувати це питання більш деталізовано, наприклад за галузями чи видами доходів то можна знайти багато інших проблем та способів їх рішення. Саме тому дослідження цієї теми є і залишиться актуальним для науковців з метою вдосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб з метою її відповідності сучасним вимогам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Accounting trends in the modern world / N. Melnyk et al. *Independent journal of management & production*. 2020. Vol. 11, no. 9. P. 2403. URL: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v11i9.1430> (date of access: 03.11.2023).
2. Digital accounting innovative technologies cause a new paradigm / I. Spilnyk et al. *Independent journal of management & production*. 2022. Vol. 13, no. 3. P. 215-224. URL: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v13i3.1991> (date of access: 03.11.2023).
3. Institutionalism in Accounting: a requirement of the times or a mechanism of social pressure? / N. Semenyshena et al. *Independent journal of management & production*. 2020. Vol. 11, no. 9. P. 2516-2541. URL: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v11i9.1440> (date of access: 03.11.2023).
4. Institutionalization of Accounting and Auditing Services in Ukraine: Genesis, Evaluation, Analysis/ Olena Antoniuk, Petro Kutsyk, Olena Kolesnikova. et al. *Independent Journal of Management & Production* (Special Edition ISE – S&P). Vol. 12 No. 3 (2021). P.123-137. URL: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v12i3.1530> (date of access: 03.11.2023).
5. Архів - Пенсійний фонд України. *Пенсійний фонд України*. URL: <https://www.pfu.gov.ua/statystyka/pokazniki-serednovi-zarobitnovi-plat/archiv-zapitannya-vidpovidi-peremishhenim-pokazniki-serednovi-zarobitnovi-plat> (дата звернення: 03.11.2023).
6. Бикова, Г. Виплати лікарняних працівнику підприємства [Текст] / Г.Бикова. *Дебет-кредит*. 2016. № 47. С.21-24.
7. Васюренко Л.В. Еволюція теоретичних засад щодо поняття організації оплати праці. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. С. 146-148.
8. Відпускні в обліку та звітності. податки & бухгалтерський облік, № 32, квітень, 2017. *iFactor*. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2017/april/issue-32/article-26793.html> (дата звернення: 03.11.2023).
9. Гуцаленко Л.В., Каправа О.С. Облік оплати праці: проблеми та напрями вдосконалення. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 18. С. 894-899.

10. Гуцаленко Л.В., Колеснікова О.М. Нефінансова та управлінська звітність – інформаційний інструмент управління ризиками. *Економіка і управління бізнесом*. Том 13 №4, 2022, с. 14-23

URL:DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/economics1344.2022.14-23> (дата звернення: 03.11.2023).

11. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 03.11.2023).

12. Деякі питання фінансування для здійснення виплат та надання соціальних послуг, визначених Законом України «Про загальнообов'язкове державне

соціальне страхування»: Постанова Пенс. фонду України від 21.12.2022 р.

№ 28-3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1703-22#Text> (дата звернення: 03.11.2023).

13. Довбиш К. К. Принципи правового регулювання оплати праці : автореф. дис.

канд. юрид. наук : 12.00.05 / К. К. Довбиш ; кер. роботи С. М. Прилипко ; Нац.

юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 20 с.

14. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами. : Навч. посіб. К.: НУХТ, 2012. 335 с

15. Іванов Ю.Б. Сучасні проблеми податкової політики: [Навч. посібник]/ Ю.Б.

Іванов, О.М. Гищенко. Харків: ІД “Інжек”, 2016. 327 с

16. Іванова М.П. Порівняння та використання сучасних методів оплати праці / М.

Іванова, О. В. Баряниченко. *Ефективна економіка*. 2017 №5. С. 117- 121.

17. Івахненко С. В. Інформаційні технології аудиту та

внутрішньогосподарського контролю в контексті світової інтеграції:

[моногр.] / С. В. Івахненко. Житомир: ПП “Рута” 2010. 432 с.

18. Каргорева Я. Податок з доходів фізичних осіб: від “А” до “Я” Я. Каргорева

А. Клименко. Х.: Вид будинок “Фактор”, 2014. 218 с.

19. Кміть В. М. Оподаткування доходів фізичних осіб: проблеми та перспективи

розвитку в Україні / В. М. Кміть, Б. Б. Грабельський. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 17. С. 542-547.

20. Крисоватий А. І., Десятник О. М. Податкова система: Навч. посіб. Тернопіль: Карг бланк, 2013. 331 с.

21. Крупей Н. С. Економічна сутність податків та їх функції. *Наукові записки* Серія «Економіка». 2012. Випуск 19. С. 36-40

22. Лишиленко О. В. Бухгалтерський фінансовий облік: навч. посібник. / О. В. Лишиленко. К.: ЦУЛ, 2012. 524 с.

23. Лікарняні: нарахування, розрахунок. *Головбух*
URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/8643-rozrahunok-likarnyanih-u-2021-rots> (дата звернення: 03.11.2023).

24. Маркевич А. С. Економічний зміст та підходи до поняття «заробітна плата» / А. С. Маркевич. *Ефективна економіка*. 2015. № 2

25. Мельник В. М. Використання податкових інструментів в умовах становлення ринкової економіки / В. М. Мельник, Т. В. Кошук. *Фінанси України*. 2010. № 2. С. 46-57.

26. Мельник В., Кошук Т. Сучасна податкова політика у країнах ЄС15 // Мельник В., Кошук Т. / *Економіка України* 2012. № 6. С. 73-76

27. Мельник В. М. Оподаткування: наукове обґрунтування та організація процесу: Монографія. К.: Комп'ютерпрес, 2009. С. 121. 32.

28. Мельник М. М. Прямі податки як регулятор соціально-економічних процесів в Україні / М. М. Мельник // *Наукові праці НДФП*. 2008. № 2: [Електронний ресурс]. http://www.nbuv.gov.ua/portalsoc/Gjurn/Npdf/2008_2/Stati_119-126%20Melnik.pdf. С. 119 - 126. (дата звернення: 03.11.2023).

29. Мельник П. В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці / Мельник П. В. Ірпінь : Академія державної податкової служби України, 2010. С. 89.

30. Мельник Т. Облік та звітність поточних витрат працівникам в сучасних умовах. Т. Мельник. *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка*. Серія «Економіка». 2013. № 130. С. 30-34.

31. Морозова С. П. Проблеми обліку та аудиту розрахунків з оплати праці та шляхи їх вирішення / С. П. Морозова, К. А. Павленко // *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2016. № 3. С. 522-526.

32. Наконечна М.В., Колеснікова О. М., Особливості обліку НДФО в сучасних умовах. 72-А Науково-практична студентська конференція «Концептуальні засади збалансованого розвитку аграрного сектору економіки України» Секція 3. «Облік, оподаткування, контроль та аналіз в забезпеченні розвитку конкурентоспроможної економіки»: Збірник наукових праць. відп. ред. Є.В. Калюги. К.: НУБіП України Київ, 17 листопада 2019. С.12-14

33. Наконечна М.В., Колеснікова О. М. Податок на доходи фізичних осіб в Україні: дискусійні питання прогресивної ставки. *Концептуальні засади збалансованого розвитку аграрного сектору економіки України в умовах*

глобальних викликів. Збірник тез доповідей 74-ї студентської науково-практичної конференції відп. ред. Є.В. Калюги. К.: НУБіП України Київ, 19 листопада 2020. С.6-9

34. Огійчук М. Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, М. І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. 6-те вид., перероб. і допов. К.: Алерта, 2011. 1042с.

35. Олена С. Лікарняні: бухоблік, оподаткування, звітність. Податки & бухоблік, № 87. *iFactor*. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2020/october/issue-87/article-111630.html> (дата звернення: 03.11.2023).

36. Оніщик Ю. В. Податок і збір як системоутворюючі категорії податкового права : поняття, ознаки, сутність / Ю. В. Оніщик *Адвокат*. 2010. № 2. С. 32-35.

37. Павлюк К.В., Василик О.О. Фактори, що впливають на доходи державного бюджету. / К.В. Павлюк, О.О. Василик. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка* 2014. №45. С. 32-34.

38. Панченко В.І. Податкова політика як засіб впливу на фінансово-економічні процеси в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 9. С.94-101.

39. Податкова соціальна пільга 2023. Головбух. URL: <https://bulplatforma.com.ua/article/7851-podatkova-sotsialna-pilga-na-2020-1k> (дата звернення: 03.11.2023).

40. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 3 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 03.11.2023).

41. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV : станом на 10 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 03.11.2023).

42. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану : Закон України від 12.05.2022 р. № 2260-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text> (дата звернення 03.11.2023).

43. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану : Закон України від 24.03.2022 р. № 2142-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text> (дата звернення 03.11.2023).

44. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення 03.11.2023).

45. Про Державний бюджет України на 2023 рік : Закон України від 03.11.2022 р. № 2710-IX : станом на 22 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text> (дата звернення 03.11.2023).

46. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV : станом на 1 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text> (дата звернення: 03.11.2023).

47. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання": Наказ М-ва фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 : станом на 3 листоп. 2020 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення: 03.11.2023).

48. Про затвердження Порядку обчислення середньої заробітної плати: Постанова Каб. Міністрів України від 08.02.1995 р. № 100 : станом на 12 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100-95-n#Text> (дата

звернення: 03.11.2023).

49. Про затвердження Порядку фінансування страхувальників для надання застрахованим особам матеріального забезпечення за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: Постанова

Фонду соц. страхування з тимчас. втрати працездатності від 22.12.2010 р. № 26 : станом на 1 жовт. 2018 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-11#Text> (дата звернення: 03.11.2023).

50. Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого

з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску і Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних

осіб, і сум утриманого з них податку, а та : Наказ М-ва фінансів України від 13.01.2015 р. № 4 : станом на 5 трав. 2023 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-15#Text> (дата звернення: 03.11.2023).

51. Про обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним

страхуванням: Постанова Каб. Міністрів України від 26.09.2001 р. № 1266 : станом на 7 черв. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1266-2001-n#Text> (дата звернення: 03.11.2023).

52. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР : станом на 1 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-vr#Text> (дата звернення: 03.11.2023).

53. Роз'яснення щодо оподаткування доходів фізичних осіб, отриманих від продажу власної сільськогосподарської продукції в період дії воєнного стану. *Міністерство Фінансів України*. URL: <https://mof.gov.ua/uk/news/rozjasнення-shchodo-opodatkuvannya-dokhodiv-fizichnikh-osib-otrimanikh-vid-prodazhu-vlasnoi-silskogospodarskoi-produktsii-v-period-dii-voiennoho-stanu-3487> (дата звернення: 03.11.2023).

54. Середньомісячна заробітна плата за видами економічної діяльності за період з початку року. *Державної служби статистики України*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 03.11.2023).

55. Середня заробітна плата (2010-2022). *Ставки, індекси, тарифи*. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/average/> (дата звернення: 03.11.2023).

56. Сідельникова Л., Чижова Т., Якуна Я. Оподаткування суб'єктів підприємництва : навч. посіб. Ліра-К, 2013. 424 с.

57. Сльозко В.В. Генезис звітності за податком на доходи фізичних осіб// Збірник статей студентів КНТЕУ: К.: КНТЕУ, 2020 р.

58. Соколовська А. М. Основи теорії податків: [Навч. посібник] / А. М. Соколовська. К., 2010. 326 с.

59. Трофімова М. Податок на доходи фізичних осіб в Україні: фіскальна та соціально-регулятивна роль. *Ефективна економіка*. 2012. № 2.

60. Цимбал Т.Я. Еволюція поняття „податок” / Т.Я. Цимбал. *Науковий вісник Національної академії ДПС України*. Ірпінь, 2014. №2(24). С. 141-145.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП **ДОДАТКИ** України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України